

Programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023

Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2020, de tweede van de nieuwe bestuursperiode. De programmabegroting is, naast de wettelijke taken en het al langer bestaande beleid, gebaseerd op het coalitieakkoord 2018-2022; 'Naar een toekomstbestendig en duurzaam Rozendaal'. Hierin zijn de volgende thema's en aandachtspunten benoemd:

- verbindende gemeente, aantrekkelijk en gastvrij;
- ambtelijke organisatie toekomstbestendig;
- samenwerken in de regio;
- openbare orde en veiligheid; inbraakgevoeligheid verminderen;
- gezonde financiën en investeringen;
- energietransitie gaat niet voorbij aan Rozendaal;
- snel internet;
- kasteel Rosendael;
- openbare ruimte voor een open, groen kasteeldorp;
- verkeersveilige gemeente;
- sociaal beleid; ondersteuning op maat voor iedereen die dat nodig heeft;
- houtstook;
- onderwijs;
- de jeugd heeft de toekomst;
- sport;
- subsidiebeleid.

In het coalitieakkoord zelf zijn deze thema's en aandachtspunten nader beschreven. Ze zijn vervolgens onder het kopje 'uit coalitieakkoord' vertaald in deze programmabegroting (bij het betreffende programma of de paragraaf) naar concrete activiteiten en/of voornemens. Bij de jaarrekening, of zo nodig via een tussentijdse rapportage, kan hiermee de voortgang van het coalitieakkoord gevolgd worden.

(Financiële) afweging

Wanneer er voor de uitvoering van het coalitieakkoord aanvullende middelen of capaciteit nodig is, zijn voorstellen daarvoor opgenomen in het hoofdstuk Financieel Meerjarig Perspectief om de gemeenteraad in staat te stellen daar een integrale afweging over te maken.

Financieel meerjarig perspectief

Hoewel ook wij een kostenstijging zien bij Jeugd, is deze niet van dien aard dat er bezuinigingen nodig zijn in tegenstelling tot bij veel andere gemeenten. Mede door een behoedzaam beleid maar ook een hogere algemene uitkering ziet het financieel perspectief er gezond uit, wel als volgt:

	2020	2021	2022	2023
Primitieve begroting	16.585	53.288	27.733	53.525

Het beeld is positiever dan het verwachte begrotingssaldo bij de kadernota. In het hoofdstuk Financieel Meerjarig Perspectief gaan we daarop nader in.

8 oktober 2019

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Rozendaal,
de secretaris,
W.G. Pieterse-Pook

de burgemeester,
drs. E. Weststeijn

Inhoudsopgave

OPBOUW EN LEESWIJZER	4
PROGRAMMA'S	6
PROGRAMMA 0: BESTUUR EN ONDERSTEUNING	7
PROGRAMMA 1: VEILIGHEID	13
PROGRAMMA 2: VERKEER EN VERVOER	17
PROGRAMMA 4: ONDERWIJS.....	21
PROGRAMMA 5: OPENBAAR GROEN, SPORT, CULTUUR EN RECREATIE.....	25
PROGRAMMA 6: SOCIAAL DOMEIN	28
PROGRAMMA 7: VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU.....	36
PROGRAMMA 8: VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN STEDELIJKE VERNIEUWING.....	39
FINANCIEEL MEERJARIG PERSPECTIEF.....	42
RECAPITULATIESTAAT EN OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN.....	43
INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	45
ONTWIKKELING FINANCIEEL MEERJARIG PERSPECTIEF.....	46
PARAGRAFEN.....	48
INLEIDING	48
PARAGRAAF 1 LOKALE HEFFINGEN.....	49
PARAGRAAF 2 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	51
Meerjarig overzicht van Reserves en Voorzieningen	55
PARAGRAAF 3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	58
PARAGRAAF 4 FINANCIERING.....	60
PARAGRAAF 5 BEDRIJFSVOERING	61
PARAGRAAF 6 VERBONDEN PARTIJEN	67
PARAGRAAF 7 GRONDBELEID	73
PARAGRAAF 8 INFORMATIEVEILIGHEID EN PRIVACY	74
FINANCIËLE OVERZICHTEN	76
GEPROGNOSTICEERDE BALANS.....	77
STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVES.....	78
EMU-SALDO	79

Opbouw en leeswijzer

Bij de opzet van het boekwerk borduren we voort op de begroting van 2019. De begroting biedt daarmee een prima basis om ook de toekomstige jaarstukken, en zo nodig de tussentijdse rapportages, hierop te laten aansluiten. Tevens zijn de laatste aanbeveling van de commissie BBV toegepast.

De begroting bestaat grofweg uit 4 delen:

- de programma's;
- het financieel meerjarig perspectief;
- de paragrafen;
- de financiële overzichten.

Programma's

In de acht programma's wordt per taakveld een uiteenzetting gegeven over het te voeren beleid en zijn ook de baten en lasten per taakveld inzichtelijk gemaakt. We volgen in onze programma-indeling en taakvelden de indeling uit het BBV (besluit begroting en verantwoording). Deze uniforme indeling helpt om tot betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid te komen.

Wat willen we bereiken?

Bij de eerste W-vraag: 'wat willen we bereiken' zijn op hoofdlijn de te behalen doelen met het programma opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Naast een beknopte beschrijving van de reguliere taken zijn hier ook de actiepunten uit het coalitieakkoord 2018-2022 opgenomen.

Wat mag het kosten?

Ten opzichte van de voorgaande boekwerken worden vanaf de begroting 2019 eerst de baten en daarna de lasten weergegeven.

Per voorgeschreven taakveld wordt inzicht gegeven in:

- de baten en lasten van de meeste recente jaarrekening;
- de baten en lasten van het huidige jaar (stand turap 2 van 2019);
- de baten en lasten van het aankomende begrotingsjaar;
- de baten en lasten van de drie jaren daaropvolgend.

Tevens wordt inzicht geboden in de onttrekkingen en toevoegingen aan reserves die betrekking hebben op het programma, en geven we een toelichting op relevante afwijkingen ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting.

Beleidsindicatoren

Per programma worden de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren opgenomen. Om deze iets meer in perspectief te plaatsen is ook de indicator zoals die in de begroting van 2019 was opgenomen weergegeven en het gemiddelde van gemeenten < 25.000 inwoners.

Verbonden partijen

Elk programma wordt afgesloten met het benoemen van verbonden partijen die een bijdrage aan het programma leveren.

Financieel Meerjarig Perspectief

In dit hoofdstuk wordt een samenvatting gegeven van alle lasten en baten op de programma's. Nieuw is daarbij een extra overzicht zoals door de provincie geadviseerd. Daarnaast wordt inzicht geboden in de financiële ontwikkeling van het meerjarig perspectief, eventuele investeringen en de manier waarop daar invulling aan kan worden gegeven.

Paragrafen

In de paragrafen worden vanuit een dwarsverband op de programma's diverse onderwerpen behandeld die de bedrijfsvoering in brede zin betreffen. Het gaat in de paragrafen niet om de 'wat', maar om de 'hoe-vraag'. Er zijn zeven voorgeschreven paragrafen:

- hoe gaan we om met belastingen (lokale heffingen) (paragraaf 1)?
- hoe worden risico's beheerst en welk effect heeft dat op het weerstandsvermogen (paragraaf 2)?
- hoe onderhouden we onze bezittingen en openbare ruimte (paragraaf 3)?
- hoe lopen de geldstromen en onze vermogenspositie (paragraaf 4)?
- hoe is de bedrijfsvoering geregeld (paragraaf 5)?

- met wie vormen wij verbonden partijen en hoe zijn de afspraken geregeld (paragraaf 6)?
- hoe is ons grondbeleid (paragraaf 7)?

We hebben een achtste, niet verplichte, maar wel gewenste, paragraaf hieraan toegevoegd over informatieveiligheid en privacy:

- hoe waarborgen wij de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van onze (digitale en fysieke) informatie en hoe gaan wij om met persoonsgegevens (paragraaf 8)?

Financiële overzichten

Tot slot zijn er een aantal overzichten opgenomen die door het BBV worden voorgeschreven en die vooral voor de provinciaal toezichthouder relevante informatie bevatten.

Programma's

Programma 0: Bestuur en ondersteuning

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Gemeentewet;
- Algemene wet bestuursrecht;
- Internationaal personen- en familierecht;
- Besluit Burgerlijke stand;
- Wet op de Lijkbezorging;
- Burgerlijk Wetboek;
- Paspoortwetgeving;
- Wegenverkeerswetgeving;
- Wet Basisregistratie Personen (BRP);
- Wet justitiële documentatie;
- Algemene Verordening Gegevensbescherming;
- Kieswet;
- Rijkswet op het Nederlanderschap;
- Algemene wet bestuursrecht;
- Wet WOZ (waardering onroerende zaken);
- BBV (besluit begroting en verantwoording);
- Wet fido (financiering decentrale overheden).

Wat willen we bereiken?

- Het op democratische en efficiënte wijze laten functioneren van de bestuursorganen raad, burgemeester en wethouders en burgemeester (alsmede de organisatie), gebaseerd op de strategische visie van de gemeente.
- Het zorgvuldig en op juridisch correcte wijze registreren van privacygevoelige persoonsgegevens teneinde met gebruikmaking van die gegevens op klantvriendelijke wijze formele persoonsdocumenten en -gegevens te verstrekken, formele handelingen ten aanzien van de burgerlijke staat van personen te verrichten, te voltrekken en te bekrachtigen en ter zake diensten te verstrekken.
- Het op zorgvuldige, klantvriendelijke en correcte wijze - gevraagd en ongevraagd - verstrekken van relevante informatie aan inwoners en andere belanghebbenden over het gemeentelijk beleid, gemeentelijk functioneren en gemeentelijke activiteiten.
- Zorgdragen voor goed financieel beheer, opdat de gemeente Rozendaal financieel gezond blijft.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Bestuur

Op het taakveld Bestuur komen de kosten voor de bestuursorganen en de bestuurlijke samenwerking tot uitdrukking.

Gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders

Sinds 21 maart 2018 is de zetelverdeling in de gemeenteraad van Rozendaal als volgt:

- Rosendaal'74 3 zetels;
- PAK 3 zetels;
- BGR 3 zetels.

Het college van burgemeester en wethouders bestaat uit burgemeester Ester Weststeijn en de wethouders Marieke Albricht-Brinkman (Rosendaal'74) en Anton Logemann (PAK).

Bestuursstijl

De samenleving verandert, inwoners hebben directer toegang tot informatie en willen actiever betrokken worden bij (beleids)ontwikkelingen die hen direct aangaan. De rol van de gemeente verandert daardoor. In Rozendaal zijn de inwoners zeer betrokken bij de gemeente. Niet voor niets wordt het gemeentebestuur gevormd uit louter plaatselijke partijen. De gemeente probeert, nog meer dan dat voorheen al gebeurde, de inwoners in een vroegtijdig stadium te betrekken bij gemeentelijke opgaven en plannen. Sinds het voorjaar van 2019 gaat het

college van B&W met alle buurten in Rozendaal periodiek in gesprek, onder de noemer 'Buurt aan Tafel'. In 2019 is het gesprek in vier buurten gevoerd; de buurt rond de Bremheuvel/Dorpsschool, Leerrmolensenk e.o., het buitengebied (De Imbosch, Terlet) en 'Oud Rozendaal'. In 2020 bezoeken we de resterende buurten. In 2020 werken we ook een notitie burgerparticipatie uit en gaan we hierover met de raad in gesprek.

(Regionale) samenwerking, zelfstandigheid

Rozendaal is een zelfstandige en zelfbewuste gemeente, die opereert vanuit de kracht van kleinschaligheid en nabijheid. Bij de uitvoering van onze taken overwegen we continue wat de beste manier is om deze te organiseren. Vooral nog kiezen we hierbij niet voor één exclusieve samenwerkingspartner maar voor die partner(s) waar de taak het beste past.

In de volgende tabel hebben we voor een aantal belangrijke projecten en taken benoemd op welk gebied wij op dit moment al samenwerken en met wie.

Onderwerp	Huidige partner(s)
Milieuzorg en handhaving	ODRA, gemeente Rheden
ICT	Gemeente Rheden en in het verlengde daarvan De Connectie (uitvoeringssamenwerking Arnhem, Rheden, Renkum) en vaste externe partners
Werk en inkomen	Gemeente Rheden, MGR, Scalabor
Ruimtelijke ordening	Gemeente Rheden
Riolering en zorgplicht water	Gemeente Rheden, Waterschappen Veluwe en Rijn&IJssel, regionaal orgaan Cluster Rijn 6
Recreatie en toerisme	Gemeenten Veluwezoom, Leisurelands
Economie	Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen City Region en Stichting Economic Board Arnhem Nijmegen
Sociaal Domein	Gemeente Rheden en de Modulair Gemeentelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland
Brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing	VGGM
Zorg (in de breedte) GGD	VGGM
Verkeer en vervoer	Provincie, GR Doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen (DRAN)

Voor een nadere toelichting en een compleet overzicht van verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

De samenwerking in de regio Arnhem is sinds eind 2015 vormgegeven in het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen City Region en in de Stichting Economic Board Arnhem Nijmegen (in plaats van de Stadsregio Arnhem Nijmegen). In 2019 is een proces gestart dat inzet op de versterking van de regionale samenwerking tussen de 18 gemeenten. Een plan van aanpak, waarvan de uitvoering doorloopt tot in het eerste kwartaal van 2020, voorziet in een compact, inspirerend en verbindend proces, waarin de totstandkoming van de visie op de regio en een voorstel voor de structuur governance gecombineerd worden. Doel van dit proces is om onze regio nog aantrekkelijker te maken voor inwoners en bedrijven, een belang waar ook Rozendaal in deelt.

Burgerzaken

Onder burgerzaken vallen de volgende activiteiten:

- bevolking en Burgerlijke Stand;
- rijbewijzen en reisdocumenten;
- Basisregistratie personen (BRP);
- verkiezingen;
- huwelijken.

Reisdocumenten

Per 9 maart 2014 hebben de reisdocumenten voor volwassenen een tienjarige geldigheidsduur gekregen (voorheen vijf jaar geldig). Als gevolg hiervan neemt het aantal aanvragen (landelijk) in de jaren 2019-2024 fors af. In Rozendaal is in de jaarlijkse cijfers deze afname wel zichtbaar, maar is in de dagelijkse (balie)werkzaamheden geen tijdswinst merkbaar. Reisdocumenten voor minderjarigen blijven overigens wel maar 5 jaar geldig.

Basisregistratie personen (BRP)

Vanwege tegenvallende (financiële) resultaten en de complexiteit van dit project heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties eind 2017 besloten de 'Operatie BRP' per direct te beëindigen. Op enig moment zal modernisering van de BRP zeker opnieuw in gang gezet worden. Op dit moment is daar echter nog weinig over bekend.

Verkiezingen

Voor 2020 zijn, voor zover we nu kunnen overzien, geen verkiezingen gepland.

Huwelijken

Het beleid is er op gericht zoveel mogelijk bruidsparen te kunnen laten trouwen in de gemeente Rozendaal. In 2018 zijn er 47 huwelijken voltrokken waarvan vijf kosteloze huwelijken. In het eerste halfjaar van 2019 zijn 18 huwelijken voltrokken waarvan 4 kosteloos. Dit komt ongeveer overeen met de voorgaande jaren. Commerciële activiteiten worden overgelaten aan de trouwlocaties zelf. De gemeente verzorgt de informatievoorziening naar de bruidsparen.

Beheer overige gebouwen en gronden

Gebouwen voor de eigen gemeentelijke organisatie (het gemeentehuis en de gemeentewerf) zijn onderdeel van taakveld 0.4 Overhead. Daarnaast hebben we de Torckschool nog in bezit, waarvoor een nieuwe bestemming gezocht wordt. De peuterspeelzaal, die was gehuisvest in de Torckschool, is mee verhuisd naar het nieuwe IKC Dorpsschool. Het gebouw van de Dorpsschool is na realisatie deels overgedragen aan de Scholengroep Veluwezoom. Het beheer is in 2019 overgedragen aan een nieuwe VVE. Op de plaats van het oude schoolgebouw aan de Steenhoek vindt een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling plaats, waarvoor in 2019 de plannen zijn vormgegeven (zie ook Programma 8).

OZB woningen en niet-woningen

In de gemeente Rozendaal is sprake van tariefdifferentiatie binnen de OZB tussen woningen en niet-woningen in de verhouding 1-1,2. Zowel de tarieven voor woningen als die van niet-woningen stijgen conform de uitgangspunten (gecorrigeerd voor waardeinstijgingen) met het inflatiepercentage (2020 1,5 %, zie ook de Paragraaf Lokale heffingen).

Er bestaat een relatie tussen de OZB-opbrengst en de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Het Gemeentefonds wordt verdeeld met behulp van maatstaven die verschillen in kosten weerspiegelen, maar ook verschillen in belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit is een afgeleide van de waarde van onroerende zaken. Gemeenten met binnen hun grenzen veel hoog gewaardeerd onroerend goed (zoals Rozendaal) ontvangen een lagere uitkering dan soortgelijke gemeenten met een lagere totale WOZ-waarde.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De algemene uitkering is berekend naar de stand van de septembercirculaire. Met ingang van 2019 worden de middelen voor de nieuwe taken in het sociaal domein niet meer afgezonderd binnen de algemene uitkering maar maken integraal onderdeel uit van het algemene deel van de algemene uitkering. Als gevolg daarvan is de koppeling met de uitgaven voor die nieuwe taken in de begroting vanaf 2019 ook los gelaten.

Overhead

Met overhead wordt bedoeld: management, ondersteunende diensten, huisvesting, ICT etc. De kosten die voor overhead gemaakt worden zijn noodzakelijk om de directe gemeentelijke producten en diensten zo goed mogelijk te leveren. We hebben geen specifiek doel gekoppeld aan overhead, behalve dat we ook die ondersteunende zaken zo efficiënt mogelijk willen uitvoeren. Het taakveld is opgenomen om de gemeenteraad inzicht te bieden in de kosten van overhead. We verwijzen naar Paragraaf 5 Bedrijfsvoering voor een nadere toelichting daarop.

Representatie en voorlichting

Hieronder valt onder andere het organiseren van de nieuwjaarsreceptie, de 4 mei-bijeenkomst, bezoek en/of attentie bij 50/60-jarige bruidsparen, de informatiebijeenkomst voor nieuwe inwoners en de ondersteuning bij buurtfeesten. In 2020 besteden we bijzondere aandacht aan het vieren en herdenken op 4 en 5 mei, omdat het 75 jaar geleden is dat de Tweede Wereldoorlog beëindigd werd. We sluiten in onze activiteiten aan bij de lijnen uit het provinciale programma 'Gelderland Herdenkt' en vertalen dit naar activiteiten die passen bij de Rozendaalse schaal.

Daarnaast worden hier de kosten verantwoord voor het vervaardigen en bezorgen van het tweewekelijks informatieblad In de Roos en de website. Voorlichting over de producten van burgerzaken vindt ook plaats op de gemeentelijke website <https://www.rozendaal.nl>, waarbij de wettelijke voorschriften inzake elektronische dienstverlening (producten op de website) in acht worden genomen.

Treasury / Belastingen overig / Overige baten en lasten / Vennootschapsbelasting / Mutaties reserves / Resultaat van de rekening van baten en lasten

Er zijn voor deze taakvelden geen specifieke gemeentelijke beleidsdoelen geformuleerd waardoor de vraag 'Wat gaan we ervoor doen', minder relevant is. De taakvelden zijn voorgeschreven om gemeenteraden meer inzicht in de baten en lasten daarvan te bieden. Ze hebben over het algemeen dus meer een financieel-technisch karakter. Uitzonderingen zijn Overhead en Lokale heffingen. Hierbij is wel sprake van een beleidsmatige component maar daarvoor wordt verwezen naar de betreffende paragrafen.

Onvoorziene uitgaven

Onderdeel van het taakveld 'Overige baten en lasten' is een post voor onvoorziene uitgaven van € 10.000.

Vennootschapsbelasting (VpB)

Bij de berekeningen voor De Del is rekening gehouden met een afdracht van VpB voor in totaal € 150.000. Er is nog steeds onzekerheid over wat uiteindelijk de, definitief door de belastingdienst vastgestelde, VpB voor het project gaat zijn. Bij de jaarrekening 2018 is wel duidelijk geworden dat eerdere voorlopige aangiftes, op aangeven van onze adviseur, naar beneden konden worden bijgesteld waardoor de totale VpB lager zal uitvallen dan de initieel verwachte € 150.000.

Wanneer er voor het project de Steenhoek eventueel VpB aan de orde is, wordt er bij de ontwikkeling van dat plan rekening mee gehouden.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar
Lokale initiatieven steunen (o.a. van de kinderburgemeester en de Rozendaalse Buitendag, zie ook programma 6) en in een vroegtijdig stadium de dialoog met inwoners aangaan	2018-2022
Uitwerking burgerparticipatie	Vanaf 2019
Jaarlijkse inventarisatie onder inwoners over verbeterpunten	Vanaf 2019
Informatie via website sneller openbaar	Gerealiseerd
Social return als gunningscriterium meenemen bij (omvangrijke) inkoop- en aanbestedingstrajecten	Vanaf 2018
Verkoop van Torckschool, met ondersteuning aan Rosendaalsche Kapel bij vinden nieuwe locatie	2019
Een eenvoudig, éénduidig en transparant subsidiebeleid	Gerealiseerd

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Baten						
0.1 Bestuur	0	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	46.546	37.730	26.850	27.710	28.070	28.430
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	16.760	10.150	10.300	10.450	10.600	10.750
0.4 Overhead	43.695	23.000	27.845	28.190	28.535	28.880
0.5 Treasury	70.739	70.638	71.238	71.738	72.238	72.738
0.61 OZB woningen	343.790	360.650	371.323	379.937	385.636	391.421
0.62 OZB niet-woningen	44.388	66.537	66.977	67.981	69.001	70.036
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	2.571.502	2.607.710	2.575.286	2.650.331	2.704.182	2.771.044
0.8 Overige baten en lasten	3.220	0	0	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten						
totaal baten	3.140.640	3.176.415	3.149.819	3.236.338	3.298.263	3.373.299
Lasten						
0.1 Bestuur	380.176	405.053	413.556	421.985	432.762	441.815
0.2 Burgerzaken	30.231	16.985	8.225	11.420	14.315	11.510
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	4.607	0	0	0	0	0
0.4 Overhead	1.433.664	1.447.327	1.476.503	1.511.542	1.527.587	1.556.404
0.5 Treasury	0	0	0	0	0	0
0.61 OZB woningen	7.147	8.300	8.420	8.540	8.660	8.780
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0					
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	217.633	0	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	0	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	5.825	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten						
totaal lasten	2.079.283	1.887.665	1.916.704	1.963.487	1.993.324	2.028.509
Saldo van baten en lasten	1.061.356	1.288.750	1.233.114	1.272.851	1.304.939	1.344.790
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	1.915.129	23.628	25.637	40.656	25.656	25.121
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	1.781.492	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	133.637	16.942	18.951	33.970	18.970	18.435
Geraamd resultaat	1.194.994	1.305.692	1.252.065	1.306.821	1.323.909	1.363.226

Toelichting

Algemeen voor alle programma's

Bij de toelichting op de cijfers wordt vooral ingegaan op de nieuwe ontwikkelingen in deze begroting, in dit geval dus de verschillen 2020-2023 ten opzichte van de kadernota (nieuwe feiten en omstandigheden) en daar waar nodig ten opzichte van 2019. Verder is meerjarig voor de budgetten uitgegaan van een indexpercentage van 1,5%.

Bestuur en Overhead

De kosten voor bestuur en overhead zijn ten opzichte van de kadernota gestegen vanwege een nieuwe CAO en hogere verwachte inflatie.

Burgerzaken

Het verloop van de lasten bij burgerzaken wordt veroorzaakt door de te voorziene verkiezingen.

Treasury

Geen nieuwe bijzonderheden. De baten hebben betrekking op langlopende verstrekte lening en effecten.

OZB

De ramingen van de OZB zijn geactualiseerd op basis van het gereedkomen van de school en de uitbreidingen op De Del, tegenover deze opbrengstenstijging staat eveneens een hogere korting op de algemene uitkering vanwege een hogere totale WOZ-waarde.

Algemene uitkering

De berekening van de algemene uitkering is gebaseerd op de septembercirculaire 2019. Ten opzichte van de kadernota is sprake van een hogere algemene uitkering. In het hoofdstuk Financieel meerjarig perspectief gaan we hierop nader in.

Overige baten en lasten

Onder de lasten is een bedrag voor onvoorzien opgenomen van € 10.000.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2020	Begroting Rozendaal 2019
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	8	8
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	7,3	7,3
Apparaatskosten (€ per inwoner)	895	877
Externe inhuur (% van de totale loonsom)	18%	17%
Externe inhuur (de totale kosten inhuur externen)	144.663	144.690
Overhead (% van totale lasten)	38%	37%

Voor deze indicatoren zijn geen landelijke gemiddelden bekend omdat ze gebaseerd zijn op eigen gemeentelijke gegevens. Ten aanzien van inhuur wordt opgemerkt dat veel gemeenten geen afzonderlijke budgetten voor inhuur ramen maar dat die budgetten onderdeel zijn van de toegestane reguliere formatie. Bij de jaarrekening wordt vervolgens duidelijk welk deel hiervan is ingezet voor de inhuur van externen.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen City Region

Het gemeenschappelijk orgaan richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de Arnhem Nijmegen City Region, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het gemeenschappelijk orgaan werkt intensief samen met de Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Belangenbehartiging ten behoeve van gemeenten in het hele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies. Daarnaast verricht de VNG een aantal gemeenschappelijke taken voor gemeenten. Jaarlijks worden bij de algemene ledenvergadering die taken en de financiering daarvan door de leden vastgesteld.

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen

De stichting heeft ten doel het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren Health, Energy en Food en de cross-overs daartussen om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.

Gelders Archief

Hoofdtak van het Gelders Archief is het beheren van de archiefstukken en collecties van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland. In 2020 komt daar de Provincie Gelderland bij.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar Paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 1: Veiligheid

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Gemeentewet;
- Politiewet;
- Wet op de veiligheidsregio's;
- Drank- en Horecawet;
- Algemene Plaatselijke verordening (APV).

Wat willen we bereiken?

- Het streven naar zo veilig mogelijke leefomstandigheden voor de inwoners, zulks zoveel als mogelijk gebaseerd op beleid, actuele plannen en meetbare doelen en prestaties.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Crisisbeheersing en Brandweer

Rampenplannen

De gemeente Rozendaal is zelf verantwoordelijk voor de bestrijding van incidenten op haar grondgebied. Met de gemeenten Rheden en Doesburg is in 2015 een overeenkomst gesloten voor hulp en bijstand in het kader van de rampenbestrijding. In eigen beheer worden de volgende taken uitgevoerd:

- participeren in het periodieke overleg van de veiligheidsregio;
- ontwikkeling van/participeren in regionale ondersteuningsteams;
- deelnemen in oefeningen van rampenplan en bijbehorende deelplannen;
- opleiden van participerende ambtenaren en bestuurders.

Brandweer

De uitvoering van de brandweertaken is in handen van de Veiligheidsregio Gelderland Midden. Het gaat hierbij zowel om advies-, handavings- als uitvoeringstaken. De veiligheidsregio is hierbij verantwoordelijk voor:

- het instellen en in stand houden van een brandweer alsmede het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;
- het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises alsmede het adviseren van het bevoegd gezag over die risico's;
- het voorzien in een meldkamerfunctie;
- het naleven van de aanrijtijden.

In eigen beheer worden de volgende taken uitgevoerd:

- participeren in het periodieke overleg van de Veiligheidsregio;
- beoordelen van begroting en jaarrekening van de brandweer;
- ondersteunen van het Veluws Bosbrandcomité;
- afgifte van gebruiksvergunningen aan de hand van het advies van de geregionaliseerde brandweer.

In 2020 gaat onze aandacht – in het verband van de Veiligheidsregio – onder andere uit naar de gevolgen van Europese wetgeving waardoor brandweervrijwilligers mogelijk beschouwd moeten worden al deeltijders. Dit heeft consequenties voor het beschikbaar hebben en houden van voldoende brandweervrijwilligers. Landelijk is voor dit vraagstuk een denktank ingericht.

Openbare orde en veiligheid

Algemene plaatselijke verordening (APV)

Het actueel houden van de APV en op basis daarvan zorg dragen voor de afgifte van vergunningen en ontheffingen. Het toezicht op de naleving van de Drank en Horecawet is op basis van een dienstverleningsovereenkomst uitbesteed aan de gemeente Rheden. Bestuurlijke handhaving gebeurt in eigen beheer. De APV is meest recent in 2018 herzien. In 2020 herzien we de APV wederom, met name om een aantal (kleinere) wijzigingen door te voeren gerelateerd aan de model-verordening van de VNG.

Politie

De burgemeester is vanuit de rol als bestuursorgaan verantwoordelijk voor het handhaven van de openbare orde. Hiertoe behoren diverse bestuursrechtelijke bevoegdheden (vooral gericht op preventie). De feitelijke dagelijkse handhaving van de openbare orde wordt verricht door de politie. De burgemeester heeft geen directe invloed op die politie-inzet, die verantwoordelijkheid berust bij de korpsleiding. Voor het totaal aan activiteiten om de openbare orde te handhaven is onder andere een goede samenwerking tussen gemeente en politie van belang, hierbij wordt ingezet op:

- periodiek ambtelijk en bestuurlijk overleg in het basisteam IJsselwaarden (Rheden, Rozendaal en Doesburg);
- bestuurlijk en ambtelijk overleg over prioriteiten en ontwikkelingen betreffende openbare orde en veiligheid, onder andere voldoende surveillance;
- advies over additionele politie-inzet en beleidsmatige aangelegenheden;
- uitvoering Wet Tijdelijk huisverbod;
- participatie in 'Het Veiligheidshuis': een regionaal samenwerkingsverband tussen verschillende veiligheidspartners, teneinde een sluitende keten rond zorg- en risicjongeren te creëren;
- participatie in een regionaal informatie- en expertisecentrum (R.I.E.C) alsmede een regionaal platform criminaliteitsbeheersing.

Overige beschermende maatregelen

Naast de APV en de politie zijn nog de volgende taken en activiteiten van belang in het kader van veiligheid:

- uitvoeren Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz);
- uitvoeren van de Opiumwet (Damoclesbeleid)
- regelen van de opvang van zwerfdieren;
- stimuleren en ondersteunen van, alsmede het geven van voorlichting over het Burgerinitiatief 'WhatsApp-project veiligheid';
- participeren in een regionaal buurtbemiddelingsproject;
- ondersteunen van maatregelen ter bevordering van inbraakpreventie en autocriminaliteit;
- jaarlijkse evaluatie van het woninginbraakpreventieplan (beleidsplan);
- gebruik van het gemeenteblad 'In de Roos' voor bewustwording en het nemen van eigen initiatief bij woninginbraakpreventie.

De Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg is nieuw per 2020, en vormt samen met de Wet Zorg en Dwang de opvolger van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Bopz). Ten opzichte van de Bopz biedt de Wvggz zorgverleners meer instrumenten voor zorg op maat. Niet de dwang, maar de zorg staat centraal. Bovendien geeft de wet de mensen die verplicht worden behandeld en hun familie meer inspraak. In 2019 is afgesproken dat we de uitvoerende werkzaamheden op dit gebied mandateren aan het college van B&W van Rheden.

De Opiumwet, ook wel aangehaald als de Wet Damocles, biedt de burgemeester de mogelijkheid bestuursdwang toe te passen en woningen of voor het publiek toegankelijke inrichtingen te sluiten als daar sprake is van drugshandel. Voortvloeiend uit het regionale Henneconvenant, stelt de burgemeester in 2020 een beleidsregel op voor coffeeshops. Daarbij hanteren we een '0-optie' voor coffeeshops in Rozendaal. De vestiging van een coffeshop past niet bij het karakter van onze gemeente. Bovendien zijn in de stedelijke omgeving van Arnhem voldoende voorzieningen aanwezig om aan de behoefte van eventuele gebruikers uit Rozendaal te voldoen.

In 2020 zetten we onze inbraakpreventiemaatregelen voort op dezelfde voet als de jaren ervoor. De evaluatie van het inbraakpreventieplan in september 2019 gaf geen aanleiding tot het nemen van intensievere of andere maatregelen zoals cameratoezicht. Voor wat betreft de Whatsapp-groepen stimuleren we in 2020 actief de aansluiting tussen de Rozendaalse Whatsappgroepen en de aangrenzende groepen in Velp-Noord, onder meer via een gezamenlijke beheerdersbijeenkomst.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar
Aandacht voor preventie en bewustzijn en stimuleren eigen initiatief	Vanaf 2018
Aandacht voor voldoende surveillance door de politie	Vanaf 2018
Bij toename inbraken de inzet van cameratoezicht overwegen	Vanaf 2018

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	0	0	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.043	1.400	1.500	1.520	1.540	1.560
totaal baten	2.043	1.400	1.500	1.520	1.540	1.560
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	79.526	87.400	80.900	82.150	83.400	84.650
1.2 Openbare orde en veiligheid	6.098	7.825	7.390	7.500	7.610	7.720
totaal lasten	85.624	95.225	88.290	89.650	91.010	92.370
Saldo van baten en lasten	-83.581	-93.825	-86.790	-88.130	-89.470	-90.810
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-83.581	-93.825	-86.790	-88.130	-89.470	-90.810

Toelichting

Geen bijzonderheden.

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2019 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2019 < 25.000 inw	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2019 Rozendaal	peiljaar
Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)	75	100	2018	82	2017
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	0	0,6	2018	0	2017
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	0	2,9	2018	0	2017
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	6,3	2,1	2018	6,7	2017
Vernielingen/beschadigingen openbare ruimte (aantal per 1.000 inwoners)	3,2	3,6	2018	3,3	2017

Algemene opmerking ten aanzien van de beleidsindicatoren voor alle programma's

Zoals in de leeswijzer opgenomen betreffen dit de voorgeschreven beleidsindicatoren. Ten behoeve van een eventuele vergelijkbaarheid met andere gemeenten zijn de gegevens in de tabellen, integraal overgenomen van de website 'waarstaatjegemeente' (peildatum september 2019) en hebben betrekking op verschillende bronnen en jaren.

De eerste kolom bevat het cijfer zoals dat in september 2019 is opgenomen op 'waarstaatjegemeente' voor de gemeente Rozendaal en in de tweede kolom voor het gemiddelde van gemeenten < 25.000 inwoners. In de derde kolom is het peiljaar opgenomen, in het geval van verwijzingen Halt gaat het dus om het cijfer uit 2018. In de vierde kolom is het cijfer opgenomen zoals het vorig jaar in de begroting stond met destijds peiljaar 2017 (vijfde kolom).

Voor de goede orde: deze cijfers zijn geen streefwaarden maar slechts indicatoren die een beeld geven van de stand van zaken binnen een gemeente op een bepaald onderwerp. Ze lenen zich om die reden dus minder goed om op basis daarvan direct conclusies te trekken. Bovendien is soms lastig in te schatten wat de impact van gemeentelijk handelen op een indicator is. Door deze cijfers wel meerjarig (zowel in de begroting als de jaarrekening) op te nemen ontstaat er eventueel wel zicht op een trend die aanleiding kan zijn voor nader onderzoek.

Specifiek

Het aantal verwijzingen Halt betekent voor Rozendaal 1 jongere. Ten aanzien van 'diefstallen uit woning': hieraan wordt via de maatregelen uit het inbraakpreventieplan aandacht aan besteed. Dit plan wordt jaarlijks geëvalueerd.

Verbonden partijen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

- De uitvoering van de gemeentelijke taak op basis van de Wet ambulancevoorziening en geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen.
- De gemeentelijke taken op basis van de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (de GGD taken).

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar Paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 2: Verkeer en vervoer

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Wegenverkeerswet (WVW);
- Wegenwet (WW);
- de Wet Personenvervoer (WP);
- het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan (NVVP);
- het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP).

Wat willen we bereiken?

- Zorgdragen voor een geordende en veilige verkeersafwikkeling en -circulatie.
- Het in regionaal verband handhaven van het bestaande openbaar vervoersnet en het terugdringen van de automobiliteit door alle vervoerssystemen goed op elkaar te laten aansluiten.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Verkeer, wegen en water

Wegen

Onder dit taakveld valt het beheer van alle wegen, fietspaden en elementverhardingen. Het beheer wordt conform het wegenplan 2002-2022 uitgevoerd. Voor 2020 is er groot onderhoud gepland aan de 'd Outreinstraat en De Moestuin (wegverharding). Op wegen waar de maximum snelheid regelmatig wordt overschreden wordt in overleg met de politie bezien of verbetering mogelijk is.

Wij verkennen of en onder welke voorwaarden we op Rozendaals grondgebied meewerken aan een beperkte toegang van de Posbank voor gemotoriseerd verkeer.

Fietspaden buitengebied

In 2019 hebben we een verkenning uitgevoerd voor het realiseren van een betonfietspad op de huidige plek van het bestaande asfalt fietspad. Het betreft hier het fietspad vanaf begraafplaats Rosendael richting Kluzenaarsweg. Er is een reserve fietspaden maar de hoogte hiervan zal niet geheel voldoende zijn om het betonfietspad te realiseren. Begin 2020 zal aan de raad een voorstel worden voorgelegd.

Onkruidbestrijding

In 2016 is wettelijk bepaald dat er geen chemische middelen meer ingezet mogen worden ter bestrijding van onkruid in de openbare ruimte. In 2017 is opdracht verleend om voortaan het onkruid te bestrijden op verharding door middel van vegen, borstelen en branden. Conform 2019 wordt in 2020 de huidige wijze van onkruidbestrijding voortgezet.

Openbare verlichting

Het onderhoud aan de openbare verlichting wordt uitgevoerd door een extern bedrijf op basis van storingsmeldingen en door middel van het rijden van een route waarbij de verlichting overdag wordt aangezet om te kijken waar zich defecten voordoen.

Gladheidbestrijding

De gladheidbestrijding hebben we uitbesteed op basis van de norm: 'Zorgen voor een goede en tijdige aanpak van de gladheid op wegen bij winterse omstandigheden'.

Openbaar vervoer

Het in regionaal verband bewerkstelligen dat het bestaande openbaar vervoersnet wordt gehandhaafd. Dit in overleg met de regio, provincie en vervoerders.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar
Asfalt vervangen door klinkers (bij groot onderhoud)	Vanaf 2019
Verkeersveiligheid (met partners) vergroten van: <ul style="list-style-type: none"> De Schelmseweg Rotondes Kruispunt Rosendaalselaan/Kerklaan Berg en Heideweg 	Vanaf 2018
Evaluëren verkeersafwikkeling rond de nieuwe school en zo nodig infrastructuur aanpassen	2019

Evaluatie verkeer IKC Dorpsschool

Bij de planvorming rondom de Dorpsschool is met de omwonenden afgesproken dat de verkeerssituatie zou worden geëvalueerd. In mei 2019 is hiervoor een verkeerskundig adviesbureau ingeschakeld. In het kader van deze evaluatie zijn er gesprekken gevoerd met de gemeente Rozendaal en met een vertegenwoordiging van de school en de ouders. Daarnaast zijn omwonenden via 'In de Roos' gevraagd om te reageren. Door het verkeerskundig bureau zijn er observaties uitgevoerd op straat. Op basis van deze input is een rapport opgesteld dat in de eerste weken van oktober beschikbaar is gesteld met het verzoek om hierop te reageren. In het rapport zijn een aantal maatregelen voorgesteld die de schoolomgeving veiliger maken. In beginsel worden de maatregelen met de hoogste prioriteit op korte termijn opgepakt. Een definitief standpunt hierover wordt ingenomen nadat de reacties op het rapport zijn ontvangen. In het taakstellend budget voor de nieuwbouw van de Dorpsschool is hiervoor een post van € 70.000 gereserveerd.

Daarnaast wordt, in het kader van de verkeersveiligheid, in 2020 gekeken naar de omgeving van Het Rhedens.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Baten						
2.1 Verkeer, wegen en water	69.503	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
totaal baten	69.503	0	0	0	0	0
Lasten						
2.1 Verkeer, wegen en water	438.820	131.238	125.167	128.807	130.783	134.798
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
totaal lasten	438.820	131.238	125.167	128.807	130.783	134.798
Saldo van baten en lasten	-369.318	-131.238	-125.167	-128.807	-130.783	-134.798
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	262.683	23.333	19.889	17.739	16.175	16.175
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	7.273	3.221	3.221	3.221	3.221	3.221
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	255.410	20.112	16.668	14.518	12.954	12.954
Geraamd resultaat	-113.908	-111.126	-108.499	-114.289	-117.829	-121.844

Toelichting

Bij de begroting 2019 is door de raad besloten om in de toekomst klinkers toe te passen in plaats van asfalt bij het onderhoud van de binnenwegen. Door een verschuiving in de planning verschuiven ook de kapitaallasten waardoor er ten opzichte van de kadernota sprake is van een (aflopend) voordeel.

Beleidsindicatoren

Er gelden geen voorgeschreven beleidsindicatoren voor dit programma. **Verbonden partijen**
Niet van toepassing bij dit programma

Programma 3: Economie

Onderwerp van het programma

De gemeente kent geen bedrijventerreinen en nauwelijks bedrijven, behalve een redelijk groot aantal ZZP-ers. Het relevante taakveld voor dit programma betreft momenteel vooral economische promotie.

Wat willen we bereiken?

Participatie in voor Rozendaal relevante regionale ontwikkelingen. Bevorderen van toeristische en recreatieve activiteiten in brede zin.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Economische promotie

Toerisme, recreatie en VVV

De gemeenten Rozendaal, Rheden, Arnhem, Renkum en Wageningen hanteren een integrale onderlegger voor hun ruimtelijke en toeristisch-recreatieve beleid zodat de zone als geheel in stand kan worden gehouden. Daarnaast is de VeluweAlliantie gestart, een samenwerkingsverband van 21 Veluwe gemeenten, provincie, recreatieondernemers, grondeigenaren en terreinbeheerders. De ambitie is om het toeristische product te verbeteren.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar
In gesprek met providers blijven voor snel internet	Vanaf 2018
Ondersteuning initiatieven om landgoederen en kastelen langs de Velwezooom beter op de kaart te zetten	Vanaf 2019

Rozendaal energieneutraal

De uitvoeringsagenda hiervoor bouwt voort op het Koersdocument Rozendaal energieneutraal 2050. Op basis van de resultaten van dit uitvoeringsprogramma zullen we de eerste twee jaar kijken op welke onderdelen een versnelling nodig of mogelijk is. Ook wordt gekeken in hoeverre nieuwe ontwikkelingen komende jaren leiden tot een bijstelling van de plannen of een andere prioritering. Het gaat daarbij om technologische ontwikkelingen, nieuwe regelgeving en internationale afspraken. Behalve dat het programma vooral gericht is op de komende drie jaren, legt het ook een basis voor instrumenten en projecten in de jaren erna.

In totaal heeft de raad hiervoor een krediet van € 187.500 beschikbaar gesteld. Dit bedrag vindt u niet op begrotingsbasis in dit programma terug omdat het geen reguliere begrotingspost betreft. Bij de jaarrekening wordt wel inzicht in de besteding van het krediet gegeven en vindt ook de onttrekking aan de hiervoor bestemde reserve plaats.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	0	0	0	0	0	0
totaal baten	0	0	0	0	0	0
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	2.591	2.560	3.600	3.640	3.680	3.720
totaal lasten	2.591	2.560	3.600	3.640	3.680	3.720
Saldo van baten en lasten	-2.591	-2.560	-3.600	-3.640	-3.680	-3.720
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-2.591	-2.560	-3.600	-3.640	-3.680	-3.720

Toelichting

De lasten betreffen de subsidie aan de VVV en promotie Veluwe, verder geen bijzonderheden.

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2019 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2019 < 25.000 inw	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2019 Rozendaal	peiljaar
Func tiemenging (%)	37,1%	48,3%	2018	39,2%	2017
Vestigingen (bedrijven, aantal per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)	195	154	2018	191	2017

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen. Het aantal vestigingen wordt beïnvloedt door het relatief hoge aantal zzp'ers.

Verbonden partijen

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen

De stichting heeft ten doel het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren Health, Energy en Food en de cross-overs daartussen om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.

Leisurelands

Leisurelands verricht werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme die door de overheid worden aangemerkt als te behoren tot een terrein van belangenbehartiging dat de overheid zich als eigen zorg aantrekt.

Voor meer (financiële informatie) omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar Paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 4: Onderwijs

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Leerplichtwet;
- Regeling Regionale Meld- en coördinatiefunctie (RMC);
- Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB);
- Wet passend onderwijs;
- Wet op de Expertisecentra (WEC);
- Wet op het Primair Onderwijs (WPO);
- Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO).

Wat willen we bereiken?

In onze gemeente bestaat ongeveer 20% van de inwoners uit jongeren tot 19 jaar. Voor deze groep bestaat een groot deel van het leven uit onderwijs. Voor deze jongeren willen we een zorgeloze ontwikkeling stimuleren. Daarnaast blijft ook het Volwassenenonderwijs van belang, als tweede kans of als onderdeel van het levenslang leren. Bovengenoemde visie willen we verwezenlijken door: het faciliteren van openbaar basisonderwijs en het verzorgen van diverse gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen, waaronder begrepen leerplicht, logopedie, onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer en volwasseneneducatie, volgens de daarvoor geldende wettelijke verplichtingen.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Openbaar basisonderwijs

De invoering van de wet Passend Onderwijs (augustus 2014) en de Jeugdwet (2015) die inmiddels hun inbedding hebben, betekent voor de gemeente Rozendaal dat zowel lokaal als regionaal wordt gewerkt aan verdere verbetering en versterking van de samenwerking en afstemming tussen onderwijs als vindplaats en jeugdhulp in aansluiting daarop. In overleg tussen gemeenten en scholen worden thema's (vanuit het delen van casussen) bepaald, waarin gemeenten en samenwerkingsverbanden elkaar kunnen versterken en samen een visie kunnen ontwikkelen. Dit vertaalt zich in een gezamenlijke agenda. Rozendaal heeft hierbij, wat onderwijs betreft, te maken met twee regionale samenwerkingsverbanden: de Dorpsschool behoort tot de regio Arnhem, 'Het Rhedens' tot de regio Zutphen. Daarnaast werken de gemeenten Rheden en Rozendaal samen met het primair en voortgezet onderwijs in Rheden/Rozendaal aan een gezamenlijke strategische agenda.

In het kader van de Brede Impuls Combinatiefuncties Sport en Cultuur werken wij samen met de gemeente Rheden.

Onderwijshuisvesting

Aan de Akkerlaan is eind 2018 de nieuwe basisschool in gebruik genomen waarvan ook de kinder- en peuteropvang deel uitmaakt. Voor de exploitatie daarvan is de VVE (Vereniging van Eigenaren) IKC Dorpsschool Rozendaal opgericht. Via het "Handboek Exploitatie en beheer VVE IKC Dorpsschool Rozendaal" zijn de taken en verantwoordelijkheden van de eigenaren (Scholengroep Veluwezoom en gemeente) en gebruikers van het gebouw geregeld. Verder is voorzien in een gebruikersoverleg waarin de school, de kinderopvangorganisatie en de gemeente zijn vertegenwoordigd, om zo nodig aanvullende afspraken te maken over het dagelijkse gebruik van het gebouw.

De zorg voor adequate huisvesting van het bijzonder voortgezet onderwijs, in casu 'Het Rhedens', wordt vorm gegeven door het bedrag dat wordt ontvangen van het rijk door te decentraliseren naar het bestuur van Het Rhedens.

Herinrichting schoolterrein

Voor wat betreft de inrichting van het schoolplein en de directe omgeving is onlangs besloten om met afvaardiging van de ouders, leerlingen, omwonenden en de school samen te bekijken hoe we de omgeving van de school aantrekkelijker kunnen maken.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Logopedie

De logopedie op De Dorpsschool wordt uitgevoerd door logopedistes in dienst van de gemeente Rheden.

Muziekonderwijs

De financiering van het Muziekonderwijs in de Dorpsschool is verlengd tot en met schooljaar 2021-2022, zodat het college binnen de kaders te stellen door de raad, hier een nieuw besluit over kan nemen. Ook participeert de Dorpsschool vanaf 2019, vooralsnog voor 2019 en 2020, in de provinciale regeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK). CMK omvat onder andere Muziekonderwijs, en de gemeente is hierin een samenwerkingspartner.

Leerplicht en leerlingenadministratie

Deze taken worden voor acht gemeenten in de regio Arnhem regionaal uitgevoerd door het 'Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL) Midden Gelre'. Hier is ook de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voor Voortijdig schoolverlaters (RMC-functie voor VSV'ers) aan toegevoegd. De uitvoering van de leerplicht inclusief kwalificatieplicht en van de RMC-taken is vanaf 2018 als samenwerkingsmodule 'Onderwijszaken' ondergebracht bij de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Centraal Gelderland (MGR CG).

Leerlingenvervoer

De uitvoering van het leerlingenvervoer is gemandateerd aan de gemeente Rheden. Het leerlingenvervoer is een open-einderegeling. Het leerlingenvervoer is meegenomen in de regionale aanbesteding van het doelgroepenvervoer. Vanaf het schooljaar 2017-2018 wordt het feitelijke vervoer voor de gemeenten Rheden en Rozendaal uitgevoerd door Avan (Aanvullend vervoer regio Arnhem-Nijmegen, zie ook programma Sociaal domein, maatwerkvoorzieningen WMO). De beoordeling wie ervoor in aanmerking komt, blijft een gemeentelijke taak. Overigens wordt in 2020 het leerlingen- en WMO-vervoer opnieuw aanbesteed.

Combinatiefunctionarissen

In het kader van de 'Brede Impuls Combinatiefuncties Sport en Cultuur' werken wij sinds 2017 samen met de gemeente Rheden. Hierdoor kunnen de Dorpsschool en haar leerlingen gebruik maken van de diensten van de combinatiefunctionarissen en van het activiteitsaanbod uit het boekje 'Sjors Sportief & Creatief'. De Rozendaalse bijdrage gaat in 2020 omhoog, omdat deze in de periode 2017-2019 ten onrechte alleen gebaseerd was op het leerlingenaantal van de Dorpsschool. Daarnaast is er ook sprake van een specifiek gemeentelijke bijdrage.

Marant

De Dorpsschool maakt veel gebruik van de orthotheek, een bibliotheek met onderwijs-ondersteunende leermiddelen, van schoolbegeleidingsdienst Marant. De gemeente draagt bij in de kosten hiervan met € 5,- per leerling.

Volwasseneneducatie

Vanaf 2016 is er sprake van een koppeling tussen volwasseneneducatie en een landelijk ontwikkelprogramma voor taalstimulering en aanpak van laaggeletterdheid, 'Tel mee met Taal'. Onder meer via 'Taalhuis Veluwezoom' wordt hier, samen met onder andere de bibliotheek, vorm aan gegeven.

De GRO (gemeenschappelijke regeling Onderwijszaken) is per 2019 opgeheven. De percelen leerplicht en RMC-taken (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaters, zie ook hiervóór) waren al in 2018 ondergebracht in de MGR Module Onderwijszaken.

Voor wat betreft de volwasseneneducatie, is de GRO vervangen door een regionale Samenwerkingsovereenkomst. Regionale samenwerking is verplicht op grond van de WEB (Wet Educatie en Beroepsonderwijs). Daarnaast bleef, ook nadat de GRO was opgeheven, de wettelijke verplichting bestaan om een regionaal plan op te stellen voor voldoende en kwalitatief goed aanbod van VE in de regio. Zo'n plan ligt er ook voor 2020.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar
Samen met het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs in Rheden en Rozendaal werken aan een agenda om de samenwerking te intensiveren, eventueel ook met anderen voor bijvoorbeeld het invullen van maatschappelijk stages	Vanaf 2018

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Baten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	26.303	26.698	27.098	27.504	27.917
4.2 Onderwijshuisvesting	19.818	0	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	0	0	0	0	0	0
totaal baten	19.818	26.303	26.698	27.098	27.504	27.917
Lasten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	6.307	33.160	34.925	35.350	35.775	36.200
4.2 Onderwijshuisvesting	414.847	556.678	532.375	539.176	547.236	558.319
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	12.218	25.465	21.450	21.680	21.125	21.350
totaal lasten	433.372	615.303	588.750	596.206	604.136	615.869
Saldo van baten en lasten	-413.554	-589.000	-562.053	-569.108	-576.631	-587.952
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	22.775	107.500	110.660	110.660	110.660	110.660
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	22.775	107.500	110.660	110.660	110.660	110.660
Geraamd resultaat	-390.779	-481.500	-451.393	-458.448	-465.972	-477.293

Toelichting

Openbaar basisonderwijs

Ten aanzien van de exploitatiekosten van de school geldt dat deze budgettair neutraal in de begroting zijn opgenomen. Tegenover het aandeel in de kosten van de VVE dat ten laste van de gemeente komt staat de huurvergoeding van de Kinderopvang/peuterspeelzaal.

Onderwijshuisvesting

Ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting is de begrote doorbetaling aan het Rhedens verlaagd met gemiddeld € 40.000. Dit is louter een financieel-technische aanpassing op basis van gewijzigde leerlingaantallen waar binnen de algemene uitkering mee wordt gerekend. Per saldo is het effect voor de totale begroting € 0 voor dit onderdeel.

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2019 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2019 < 25.000 inw	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2019 Rozendaal	peiljaar
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	0,0	1,2	2018	0,0	2017
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	11,5	19,0	2017	11,5	2017
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv'er) in % deelnemers aan het VO en MBO-onderwijs	0,0%	1,4%	2018	0,0%	2016

Bij absoluut verzuim gaat het om het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners en in de leeftijd van 5-18 jaar. Bij relatief verzuim gaat het om leerplichtigen die wel staan ingeschreven maar ongeoorloofd afwezig zijn. Bij vroegtijdig schoolverlaters gaat het om het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Verbonden partijen

MGR Sociaal Domein

Is onderdeel van de module Onderwijszaken van de MGR.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

Samenwerking van 18 gemeenten op het gebied van doelgroepenvervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet, het leerlingenvervoer, kleinschalig OV en maatwerkvervoer in het kader van de Participatiewet. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen vraagafhankelijk vervoer (op afroep, voornamelijk Wmo-vervoer, voorheen Regiotaxi) en routegebonden vervoer (met name leerlingenvervoer, Jeugdhulpvervoer en Wmo-dagopvangvervoer).

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar Paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 5: Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Wsob (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen);
- Wet op de gevaarlijke werktuigen;
- Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen;
- Algemene subsidieverordening Rozendaal;
- Subsidieregeling Sociaal domein gemeente Rozendaal.

Wat willen we bereiken?

Het scheppen van mogelijkheden en randvoorwaarden ter bevordering van het welzijn en ontwikkeling van de inwoners van de gemeente Rozendaal in het algemeen en specifieke doelgroepen in het bijzonder en daarnaast:

- het doelmatig inrichten en beheren van het openbaar groen met behoud van belevings-, sier- en natuurwaarde;
- het op gemeentelijk niveau en in regionaal verband initiëren, stimuleren en scheppen van randvoorwaarden van/voor activiteiten op het terrein van toerisme en recreatie;
- het onderhouden en in stand houden van de gemeentelijke recreatievoorzieningen.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Sportbeleid en activering

De gemeente werkt waar mogelijk mee aan lokale initiatieven zoals het scholenvoetbaltoernooi en het wijkenvoetbaltoernooi in Velp en Rozendaal.

Subsidiëring

Tot dit taakveld behoort het toetsen en afhandelen van aanvragen voor de verstrekking van subsidies.

Op 1 januari 2018 is de Algemene subsidieverordening gemeente Rozendaal 2019 in werking getreden. Met hieraan gekoppeld een subsidieregeling met onder andere een uitwerking van de beoordelingscriteria. De gemeente subsidieert verenigingen voor de Rozendaalse jeugdleden. Daarnaast verleent de gemeente, evenals de andere gemeenten in regio Arnhem, subsidie aan 'Uniek Sporten': sporten en bewegen voor mensen met een beperking. Vanaf 2020 wordt deze samenwerking vormgegeven in een regionaal convenant.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Ten behoeve van de Dorpsschool wordt een financiële bijdrage geleverd aan de Combinatiefunctionarissen 'Sport en Cultuur' van de gemeente Rheden. Deze bijdrage wordt vanaf 2020 verhoogd, zie verder Programma 4. De Dorpsschool wordt ook met een intentieverklaring ondersteund ten behoeve van de activiteit 'Cultuur met Kwaliteit'.

Kamermuziekfestival Zoom!, in de gemeenten Rheden, Rozendaal en Doesburg, kan vanaf 2015 rekenen op financiële en organisatorische ondersteuning van onze gemeente. In het kader hiervan vinden ook activiteiten in Rozendaal plaats en wordt er samengewerkt met de Dorpsschool. De basisscholen in de drie deelnemende gemeenten komen periodiek 'aan de beurt'.

Cultureel erfgoed

Het Cultuurpact, een samenwerkingsverband van de gemeenten rond Arnhem met de provincie, is in 2014 verbreed tot Cultuur- en Erfgoedpact. De Rozendaalse invulling is met name gericht op Erfgoed, in de vorm van deelname aan 'Gelders Arcadië'. Onderzocht wordt in hoeverre de resultaten van Gelders Arcadië gekoppeld kunnen worden aan de regiomarketingactiviteiten van TVAN (Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen) en VisitVeluwe.

Monumenten

Hiertoe behoort het inventariseren en plaatsen van monumentale panden en objecten op de monumentenlijst, het afhandelen van aanvragen om monumentenvergunningen en vergunningen wijziging beschermde dorpsgezichten en daarnaast het zorgdragen voor het verstrekken van subsidies en voldoen aan provinciale en rijkseisen met betrekking tot subsidieaanvragen en meerjarenprogramma's.

De advisering met betrekking tot monumenten vindt sinds 2011 plaats door de Commissie Cultuurhistorie van Rheden. In 2020 zal Rozendaal wederom gebruik maken van de regio archeoloog. De provincie draagt bij aan de financiering hiervan. De verordening die betrekking heeft op de gemeentelijke monumenten biedt de mogelijkheid om jaarlijks een subsidieplafond vast te stellen. Voorgesteld wordt om voor 2020, evenals in 2019, weer een subsidieplafond van € 8.000 in te stellen zodat er een maximumbedrag is.

Media

Bibliotheek

Op grond van de wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) dient elke gemeente haar inwoners toegang te verschaffen tot een bibliotheekvoorziening. Rozendaal doet dit door middel van subsidiëring van Bibliotheek Veluwezoom (Rheden, Renkum en Rozendaal). Rozendaal subsidieert een percentage van de subsidie van de gemeente Rheden, naar rato van inwonertal. Een gezamenlijk gemeentelijk bibliotheekbeleidskader en de productencatalogus van de bibliotheek bieden de deelnemende gemeenten handvatten om te sturen en keuzes te maken. De Wsob regelt ook de organisatie van een, landelijke, digitale bibliotheek die door het Rijk bekostigd wordt. Alle inwoners van Nederland kunnen hier gebruik van maken. Ook dit draagt eraan bij dat alle inwoners van Nederland toegang hebben tot een bibliotheekvoorziening.

Lokale omroep

Rozendaal en Rheden hebben tot en met 2020 een zendmachtiging verleend aan de stichting Radio en Televisie (RTV) Rheden/Rozendaal, 'Studio Rheden'. Gemeenten zijn wettelijk verplicht een lokale omroep te financieren.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Openbaar groen

Het groen op een dusdanige wijze beheren dat de kwaliteit van de omgeving duurzaam kan worden gegarandeerd. Uitvoering geven aan het Gemeentelijk Groenplan Rozendaal 2015 – 2020. In 2020 zullen we meerdere bermen en gazons extensief gaan beheren om de leefomgeving voor insecten te vergroten. Voorts zal conform het Beleidsplan onderhoud aan windsingels en houtwallen worden uitgevoerd. Daarnaast zullen we uitvoering gaan geven aan de notitie Biodiversiteit en stimuleren dat er meer vogels in ons dorp komen door het ophangen van nestkasten om daarmee het aantal natuurlijke vijanden van rupsen (onder andere buxus- en eikenprocessierups) te vergroten.

Beheer en onderhoud recreatievoorzieningen

Twee maal per jaar worden de speelplaatsen en speeltoestellen geïnspecteerd. De uitvoering van het beheer geschiedt op basis van die inspectiegegevens.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar
Voldoende speelplaatsen voor verschillende leeftijdsgroepen (in het bijzonder De Del) met inbreng van omwonenden en de doelgroep	Vanaf 2019
Gemeentelijk gebouwen voorzien van nestkasten en andere faunavoorzieningen	Vanaf 2019
Gemeentelijke groenstroken, waar mogelijk, benutten voor drachtplanten en houtwallen	Vanaf 2020
Stoepen en straten zoveel mogelijk onkruidvrij	Vanaf 2019
Stimuleren van watertappunten in de openbare ruimte	Wordt in 2020 opgepakt
Indien wenselijk, faciliteren van verenigingen en nieuwe sportinitiatieven	Vanaf 2019

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0
5.6 Media	0	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	449	500	500	500	500	500
totaal baten	449	500	500	500	500	500
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	2.551	2.880	2.920	2.960	3.000	3.040
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.593	4.310	4.370	4.430	4.490	4.550
5.5 Cultureel erfgoed	1.600	2.435	1.520	1.540	1.560	1.580
5.6 Media	34.119	34.640	35.460	35.680	36.200	36.720
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	98.879	100.935	101.672	103.137	104.602	106.062
totaal lasten	140.743	145.200	145.942	147.747	149.852	151.952
Saldo van baten en lasten	-140.294	-144.700	-145.442	-147.247	-149.352	-151.452
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	20.918	0	2.092	2.092	2.092	2.092
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	20.918	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	0	0	2.092	2.092	2.092	2.092
Geraamd resultaat	-140.294	-144.700	-143.350	-145.155	-147.260	-149.360

Toelichting

Geen bijzonderheden.

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2019 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2019 < 25.000 inw	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2019 Rozendaal	peiljaar
Niet-wekelijkse sporters (%)	37,9%	48,9%	2016	37,9%	2016

Verbonden partijen

Leisurelands (voorheen RGV)

Leisurelands verricht onder andere werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme die door de overheid worden aangemerkt als te behoren tot een terrein van belangenbehartiging dat de overheid zich als eigen zorg aantrekt.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar Paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 6: Sociaal domein

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Huisvestingswet (met betrekking tot de huisvesting van statushouders);
- Jeugdwet;
- Wet op de Lijkbezorging;
- Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning 2015);
- Wet publieke gezondheid (Wpg);
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz-2004);
- Participatiewet;
- Wet Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten (Wet BUIG);
- Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening;
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW);
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ);
- Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (Wko);
- Wet maatregelen WWB (Wet Werk en Bijstand);
- Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP);
- Wet sociale werkvoorziening (Wsw; voor de op 31-12-2014 bij een Sociale-werkvoorzieningsbedrijf werkzame werknemers);
- Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

Wat willen we bereiken?

Het scheppen van mogelijkheden en randvoorwaarden ter bevordering van het welzijn en ontwikkeling van de inwoners van de gemeente Rozendaal in het algemeen en specifieke doelgroepen in het bijzonder.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Algemeen

Modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Gelderland Midden (MGR SD GM)

De Modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR SD CG) is op 1 januari 2017 in werking getreden, en is de basisvorm waarin de gemeenten hun regionale samenwerking in het Sociaal domein vorm hebben gegeven. Het gaat om de uitvoering van verschillende taken in een flexibel concept, waarbij gemeenten per module of sub-module kunnen kiezen of zij er al dan niet aan deelnemen. De regionale inkooporganisatie is de eerste module binnen de MGR Sociaal Domein. Per 1 januari 2018 zijn twee nieuwe samenwerkingsmodules toegevoegd: de module Onderwijszaken (Regionaal Bureau Leerlingzaken, RBL) en de module Werkgeversservicepunt (WSP).

Per 1 januari 2019 is de Module 'werkgeverschap sociale werkvoorziening' toegevoegd. Hierbij gaat het om de taken die zijn overgebleven in de Gemeenschappelijke Regeling Presikhaaf bedrijven na overdracht van de bedrijfsactiviteiten met het materiële werkgeverschap, per 1 januari 2018, naar het Arnhemse arbeidsontwikkelingsbedrijf BV Scalabor. Als vervolg hierop, is het formele werkgeverschap per 2019 ondergebracht bij de MGR. Voor een nadere toelichting: zie hierna, bij 'begeleide participatie'.

Regionaal inkopen

Sinds 2016 wordt de dienstverlening van het merendeel van de Wmo- en Jeugdweetaanbieders en het activerend werk (als deel van de Wmo) binnen de regio Arnhem regionaal ingekocht via het zogenoemde IAS (Interactief Aankoop Systeem). Naast een keuze om gezamenlijk in te kopen, hebben de samenwerkende gemeenten er ook voor gekozen deze inkoop in 2017 als samenwerkingsmodule onder te brengen binnen een juridisch kader: de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR SC CG, zie hierna). Binnen de module Inkoop geven de gemeenten uitvoering aan een gezamenlijke inkoop, contractmanagement en contractbeheer voor maatwerk voorzieningen en specialistische voorzieningen Jeugdwet, Wmo en activerend werk. Binnen deze Module kunnen zij kiezen in welke submodule (perceel) zij willen participeren. Rozendaal en Rheden participeren in 2020 bijvoorbeeld niet in de submodule 'Hulp bij het huishouden', omdat hier vooralsnog sprake is van een specifiek lokale invulling.

Bij het IAS gaat het om aanbesteding via het 'Open-House model'. Binnen dit model is er veel ruimte voor nieuwe aanbieders, voor nieuwe producten en voor vernieuwing van bestaande producten. De producten worden waar

mogelijk voor alle leeftijden en domein-overstijgend ingekocht, dus niet meer op basis van een onderliggende wet. Het IAS is op 1 juni 2019 gesloten voor nieuwe aanbieders en nieuwe producten van bestaande aanbieders. De kwaliteitstoetsing van bestaande en nieuwe aanbieders leed onder de grote toestroom van nieuwe aanbieders. In 2020 volgt een nieuwe aanbesteding die moet leiden tot nieuwe contracten per 1 juli 2020.

Vanaf 2018 wordt één keer per vier maanden gerapporteerd over de dienstverlening van de grootste aanbieders. Deze aanbieders bestrijken tenminste 85% van de regionale zorguitgaven (excl. Pgb's en uitgaven sociale teams/lokale toegang). De kracht van deze rapportages ligt onder meer in een periodieke kwalitatieve duiding van de gegevens, zodat het verhaal achter de cijfers duidelijk wordt en bewegingen en trends zichtbaar worden.

Regionale innovatie en transformatie sociaal domein.

Voor de invulling van de gewenste regionale vernieuwing zijn voor de Jeugdhulp en de Wmo ondersteuningsagenda's opgesteld. Hierbij wordt ook de dialoog gezocht met zorgaanbieders. Het gaat om de volgende transformatieprojecten:

- versterken van de lokale toegang (Wmo en Jeugd);
- afschalen van specialistische jeugdzorg (Jeugd);
- complexe scheidingen (Jeugd);
- transformatie ambulante specialistische hulp (Jeugd);
- sturen op resultaat (Wmo en Jeugd);
- klant en mantelzorger centraal (Wmo, afstemming met Wet Langdurige Zorg (WLZ) en Zorgverzekeringswet (ZVW).

Voor de Jeugdhulp zijn landelijke middelen beschikbaar gesteld in het kader van het IBP (Interbestuurlijke Programma) tussen gemeenten en Rijk. Deze middelen worden beschikbaar gesteld aan regionaal samenwerkende gemeenten. Ook regio Centraal Gelderland heeft in dit kader een Transformatieplan 2018-2020 ingediend dat is gehonoreerd.

Samenwerking met Rheden

In 2019 en 2020 worden de afspraken tussen onze gemeenten herzien. Dit is onder meer nodig vanwege de inwerkingtreding van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG, mei 2018) en de invoering van nieuwe wetten, zoals de Wvrgz (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, januari 2020).

Meerjarenbeleidskader Sociaal domein (MJBK)

In 2017 hebben wij de Rozendaalse vertaling van het Meerjarenbeleidskader Sociaal domein 2017-2020 'Meedoen' van de gemeente Rheden vastgesteld. In dit meerjarenbeleidskader worden niet de wettelijke kaders centraal gesteld, maar de inwoners. Dit vormt een nieuwe stap richting een 'ontschotter' uitvoering in het sociaal domein. De doelstellingen uit het Meerjarenbeleidskader richten zich op de beleving van inwoners en partners, rekening houdend met de wettelijke verantwoordelijkheden van de gemeente. Het MJBK vervangt de meerjarenbeleidsplannen voor de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet.

Binnen dit beleidskader geeft onze gemeente invulling aan haar ambitie om een beheergemeente 2.0 te worden. Overigens is hierbij sprake van een paradox: de wetgeving voor de gedecentraliseerde taken binnen het Sociaal domein (de nieuwe Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet) is erop gericht dat gemeenten beleid ontwikkelen dat aansluit bij hun lokale situatie. De gedachte hierachter is, dat gemeenten beter dan het Rijk weten wat goed is voor hun inwoners en beter in staat zijn een integraal aanbod te ontwikkelen dat recht doet aan alle levensdomeinen van de inwoners. Omdat de uitvoering van de wetten in het Sociaal domein bij de gemeente Rheden is belegd, ligt de ruimte voor onze gemeente vooral in het algemene beleid, dat niet direct cliënt-gerelateerd is.

Vooraf bij de individuele voorzieningen voor jeugdigen was in 2019 sprake van grote overschrijdingen, ook in onze gemeente. In navolging van de gemeente Rheden, is het Transformatieplan 2.0 aan onze raad gepresenteerd, met daarin aanzetten tot nieuwe maatregelen. Onze gemeenteraad wordt waar mogelijk bij deze maatregelen betrokken.

Samenkracht en burgerparticipatie

Subsidiëring

Het toetsen en afhandelen van aanvragen voor de verstrekking van welzijnssubsidies op het gebied van sport, kunst en cultuur, toerisme en recreatie, maatschappelijke zorg en welzijn en volksgezondheid.

Op 1 januari 2019 is een nieuwe Algemene subsidieverordening in werking getreden, met hieraan gekoppeld een nieuwe subsidieregeling Sociaal domein 2019-2022. Deze subsidieregeling bevat onder andere een uitwerking van de beoordelingscriteria. In verband met 75 jaar Bevrijding in 2020 is het budget incidentele subsidies verhoogd, omdat een toename van initiatieven wordt verwacht.

Welzijnswerk

Welzijnsorganisatie Radar ondersteunt in Rozendaal het jongerenwerk, het vrijwilligerswerk en inwonersinitiatieven. Bij inwonersinitiatieven kan het gaan om bestaande initiatieven, zoals de ontmoetingsochtend in de Serre van Rozendaal, maar ook om nieuwe. Zo is in 2019 de behoefte aan een Zorgcoöperatie in Rozendaal onderzocht. Vanaf 2020 heeft de organisatie meer capaciteit beschikbaar voor het ondersteunen van nieuwe initiatieven. De nauw met Radar samenwerkende stichting Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp (MVT) ondersteunt mantelzorgers en zorgvrijwilligers.

De maatschappelijke ontwikkeling, dat mensen steeds langer thuis blijven wonen (extramuralisering) leidt tot een grotere behoefte aan oplossingen voor zelfstandig wonen en zorg. In 2019 is het project 'Mijn Huis Mijn Toekomst' (MHMT) van start gegaan. Deze activiteit is gericht op bewustwording en het realiseren van woningaanpassingen gericht op het langer zelfstandig wonen van senioren. Hierbij wordt een relatie gezocht met de duurzaamheidsagenda van het nieuwe college. Het project wordt uitgevoerd door de aan Radar verbonden stichting STOER (Seniorenteams ondersteunen elkaar in Rheden en Rozendaal) met ondersteuning vanuit Rheden. Eind 2019 wordt besloten of 'Mijn Huis, Mijn Toekomst' wordt voortgezet.

Rozendaalse Jongerenactiviteiten

In 2019 is een vervolg gegeven aan de Jongerenraad, voor jongeren van 10 t/m 15 jaar, en is er een nieuwe kinderburgemeester gekozen. Voor specifieke activiteiten voor kinderen en jongeren die ontwikkeld worden op initiatief van de kinderburgemeester en/of de Jongerenraad, is een bedrag van € 2.000 in de begroting opgenomen. Dit is bedoeld als werkbudget voor kleine activiteiten. Met betrekking tot grotere initiatieven dient de gemeenteraad budget beschikbaar te stellen.

Kinderopvang

Gemeenten zijn wettelijk verantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit van de locaties waar kinderopvang plaatsvindt. In Rozendaal gaat het om peuteropvang, kinderopvang (beide in de Dorpsschool) en gastouders. De GGD houdt namens de gemeente toezicht, de uitvoering is verder uitbesteed aan de gemeente Rheden.

Vreemdelingen

Door de huisvesting van twee gezinnen in 2016, heeft de gemeente voor de middellange termijn aan haar huisvestingstaakstelling voor statushouders voldaan. In 2019 worden de mogelijkheden onderzocht voor de langere termijn, voor een invulling vanaf 2020. De voorsprong op de huisvestingstaakstelling is per 1 januari 2020 ingelopen.

Wijkteams

Zoals bekend heeft Rozendaal de uitvoering van de wetten in het Sociaal domein, met andere woorden de klantcontacten, gemandateerd aan de gemeente Rheden. Dankzij deze samenwerking kunnen de inwoners zich vervoegen bij het Sociaal Meldpunt gemeente Rheden en worden zij in vóórkomende gevallen verwezen naar het Sociale gebiedsteam Velp/Rozendaal. Op grond van de onder het mandaat liggende documenten - dienstverleningsovereenkomst en uitvoeringsafspraken – betaalt onze gemeente mee aan deze dienstverlening ten behoeve van haar inwoners. De uitgaven aan voorzieningen ('programmakosten') worden direct aan onze gemeente doorberekend. Uitvoeringskosten worden gerelateerd aan het aantal inwoners dat een voorziening ontvangt.

Inkomensregelingen

Inkomensregelingen zijn gericht op de financiële ondersteuning van inwoners en huishoudens voor noodzakelijkheden in hun bestaan. Meer concreet hebben we het dan vooral over het verstrekken van IOAW, IOAZ, reguliere bijstand, bijzondere bijstand en armoedebeleid.

De uitvoering van deze regelingen is gemandateerd aan de gemeente Rheden. Voor meer informatie over het armoedebeleid: zie bij 'Arbeidsparticipatie'.

Begeleide participatie

Vanaf 2018 hebben de tien bij de GR Presikhaaf Bedrijven (PHB) aangesloten gemeenten hun Wsw-medewerkers voor vijf jaar ondergebracht bij het arbeidsontwikkelingsbedrijf BV Scalabor. Dit is een publieke sociale onderneming in eigendom van de gemeente Arnhem, die het materiële werkgeverschap, dus de arbeidstoeleiding en –begeleiding, van PHB heeft overgenomen. Scalabor streeft ernaar dat de deelnemende gemeenten daarnaast zo veel mogelijk overige werkzoekenden met een arbeidsbeperking bij de organisatie zullen onderbrengen. Zo kunnen de lege plekken die ontstaan door de uitstroom van Sw-personeel, worden ingevuld en kunnen bestaande contracten met opdrachtgevers worden behouden. Zie ook bij 'Specifieke ontwikkelingen voor 2020'.

Arbeidsparticipatie

Algemeen:

- de regie en coördinatie voeren bij de aan de gemeente Rheden gemandateerde taken op het gebied van arbeidsmarkttoeleiding;
- het opstellen van beleidsnotities, verordeningen, beleidsregels en overige uitvoeringsrichtlijnen met betrekking tot voornoemde taak.

Op 1 januari 2015 is het Regionale WerkBedrijf (RWB) voor de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland (Arnhem en omstreken) van start gegaan. Het RWB is een bestuurlijk regionaal samenwerkingsverband van werkgevers, vakbonden, UWV en gemeenten, gericht op het creëren van werk voor mensen met een arbeidsbeperking. De operationele aanpak is belegd bij het Werkgeversservicepunt (WSP). Vanaf 2018 is het WSP, als samenwerkingsmodule 'Werkgeversservicepunt', ondergebracht bij de MGR Sociaal Domein. De operationele contacten met het WSP lopen via de gemeente Rheden.

Behalve arbeidstoeleiding omvat 'arbeidsparticipatie' ook een inkomensvoorziening voor mensen die voor kortere of langere tijd niet aan het arbeidsproces kunnen deelnemen. De inkomensgrens ligt hierbij boven het bijstandsniveau, zodat uitstroom uit de bijstand niet meteen tot een 'armoedeval' leidt. Binnen het inkomensbeleid van het Rijk speelt de zorg voor kinderen een belangrijke rol. De gemeente Rozendaal participeert in het 'Kindpakket' van de gemeente Rheden waarbij middelen beschikbaar worden gesteld voor sport- en cultuurparticipatie. Een nieuwe activiteit is deelname aan het project 'vroegsignalering schulden' dat in 2019 is gestart, vooralsnog als pilot voor twee jaar. Inwoners van Rheden en Rozendaal met betalingsachterstanden op twee of meer terreinen, krijgen bezoek van een consultant om het ontstaan van grote schulden te kunnen voorkómen.

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Tot dit taakveld horen materiële voorzieningen om zelfstandig te kunnen functioneren (WMO) voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking verstrekt worden. Toekenning en uitvoering van de maatwerkvoorzieningen is aan de gemeente Rheden gemandateerd.

Uitvoering van het project Mijn Huis, Mijn Toekomst kan op termijn leiden tot besparing op uitgaven aan Wmo maatwerkvoorzieningen. Het gaat hierbij in de eerste plaats om woningaanpassingen, omdat mensen daarvoor, met medefinanciering vanuit deze activiteit, hun huis al hebben kunnen aanpassen. Het project wordt eind 2019 geëvalueerd.

Het Kabinet voert, als uitwerking van het Regeerakkoord 2017- 2021, in 2020 een abonnementstarief in voor de eigen bijdrage in de Wmo. Het abonnementstarief geldt in gevallen waar gemeenten een eigen bijdrage vragen, bij maatwerkvoorzieningen en bepaalde algemene voorzieningen, met uitzondering van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Doelstelling is het tegengaan van een stapeling van zorgkosten vooral voor de middeninkomens. Het houdt in dat cliënten die gebruik maken van Wmo voorzieningen, in plaats van een variabele, een vaste periodieke bijdrage gaan betalen, onafhankelijk van zorggebruik, inkomen en vermogen. In 2019 is al ervaring opgedaan met een tussenstap, een eigen bijdrage van max. € 17,50 per 4 weken. Vanaf 2020 wordt het Wmo-abonnementstarief per maand in rekening gebracht, het bedraagt dan € 19,00. Er is nog weinig bekend over de gevolgen hiervan voor het beroep op voorzieningen. Het Rijk compenseert gemeenten voor een mogelijke 'aanzuigende werking', maar het is niet bekend of dit budget voldoende is.

Maatwerkdienstverlening 18+

Tot dit taakveld behoort dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking (fysiek/psychisch), die zelfstandig wonen en die ondersteuning behoeven in de vorm van beschikbare uren op basis van een toekenningsbeschikking.

Toekenning en uitvoering van de maatwerkdienstverlening 18+ is aan de gemeente Rheden gemandateerd. De gevolgen van de rijksbezuinigingen zijn enigszins verzacht door de Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT), die in de vorm van een voucher wordt verstrekt. De HHT is een algemene voorziening waar inwoners met een ondersteuningsbehoefte na een lichte toets voor in aanmerking kunnen komen. De HHT geldt overigens niet alleen voor huishoudelijk hulp, maar ook voor andere vormen van particuliere dienstverlening, zoals koken en een was- en strijkservice. De gemeente Rheden heeft mede namens Rozendaal, de maatwerkvoorziening Hulp bij het huishouden in combinatie met individuele begeleiding thuis, bestuurlijk aanbesteed. Dit heeft geleid tot een combinatieproduct van huishoudelijke hulp en individuele begeleiding, 'dagelijkse ondersteuning' genaamd. De ontwikkelingen zoals hiervoor beschreven voor de materiële voorzieningen Wmo, met betrekking tot het abonnementstarief, gelden ook voor de Wmo diensten met uitzondering van beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

Individueel vervoer

In september 2016 is vervoersorganisatie AVAN (Aanvullend openbaar vervoer regio Arnhem Nijmegen) van start gegaan, als uitvoeringsorganisatie van de regionale Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN). Deze BVO, een lichte gemeenschappelijke regeling, regelt:

- leerlingenvervoer;
- Wmo-vervoer (voorheen Regiotaxi);
- instellingenvervoer in het kader van Wmo-begeleiding en Jeugdhulp.

In 2019 is een nieuwe aanbesteding van het vervoer gestart. De contracten met de taxibedrijven en het bedrijf dat de functie van Regiecentrale uitvoert, lopen van rechtswege af op 31 juli 2020. Tegelijk met een nieuwe aanbesteding van het vervoer, zal de organisatie van dit vervoer anders worden vormgegeven. De Regiecentrale, die de planning van het vervoer verzorgt, komt niet als zodanig terug. In de nieuwe situatie wordt de planning van het vervoer per vervoersvorm anders vormgegeven. Daarnaast wordt het werkgebied in kleinere geografische eenheden opgesplitst. De regio Arnhem-Nijmegen wordt per vervoerssoort in percelen onderverdeeld. Wij verwachten dat door met percelen te gaan werken, met name binnen leerlingen- en dagopvangvervoer, de juiste schaal van samenwerking voor wat betreft de uitkomst op de 3 K's (kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid) kan worden bereikt. Binnen de nieuwe aanbesteding is ook aandacht voor duurzaamheid, de ambitie om de emissie van CO2 door auto's terug te dringen.

Maatwerkdienstverlening 18-

Tot dit taakveld behoren vormen van jeugdhulp die door de gemeente als individuele (niet vrij toegankelijke) voorziening worden aangemerkt waaronder begrepen: begeleiding 18-, jeugd- en opvoedhulp; jeugd GGZ (Geestelijke Gezondheidszorg); jeugdzorg aan jongeren met een verstandelijke beperking; Vervoer (18-); PGB jeugd; persoonlijke verzorging en kortdurend verblijf voor de doelgroep 18-; jeugdzorg-plus (gesloten jeugdhulp).

Toekenning en uitvoering van de maatwerkdienstverlening 18- is aan de gemeente Rheden gemandateerd. Individuele jeugdvoorzieningen zijn vergelijkbaar met Wmo-maatwerkvoorzieningen. De gemeente Rozendaal volgt het beleid van Rheden met betrekking tot de individuele jeugdvoorzieningen. Het algemene jeugdbeleid is, vooralsnog in de vorm van een pilot, vanaf medio 2016 bij Rheden belegd. De Nota Jeugdhulp 2015-2016 is in 2017 opgevolgd door het Meerjarenbeleidskader Sociaal Domein.

In het kader van de transformatie en betaalbaar houden van de zorg wordt in 2020 verder ingezet op het ontwikkelen van (preventieve) ondersteuning van jeugdigen en hun ouders. Het normaliseren en de-medicaliseren van de jeugdzorg zijn opgaves die bijdragen aan een gezonde, veilige en kansrijke ontwikkelingen van de jeugd. Intensivering van de samenwerking met huisartsen en (J-GGZ) zorgaanbieders maakt daar in 2020 onderdeel van uit. Er wordt een integrale aanpak ontwikkeld, gericht op de ondersteuning van kwetsbare jongeren in de overgang naar volwassenheid. De doelgroep '18-/18+' is daarbij in het bijzonder in beeld.

Gelet op de landelijke trend in groei van volumes en uitgaven in de jeugdzorg en de lokale gevolgen hiervan, heeft het Rijk voor 2019-2021 extra incidentele middelen toegekend aan gemeenten. Nader onderzoek de komende jaren kan leiden tot structurele verhoging van de jeugdzorggelden. Vooruitlopend daarop, zet de gemeente Rozendaal in navolging van Rheden in op maatregelen om de jeugdhulp betaalbaar te houden. Daarnaast wordt per 2021 een wijziging van het landelijk verdeelmodel verwacht.

Geëscaleerde zorg 18+

Tot dit taakveld behoren alle opvang- en beschermd wonen-voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven.

Rozendaal participeert in de regionale samenwerking ten behoeve van beschermd wonen voor mensen met een lichte verstandelijke beperking en met psychische problematiek. Vooralsnog zijn er geen inwoners van Rozendaal die hiervoor in aanmerking komen. Omdat er echter huisvesting beschikbaar moet zijn, zijn hier voor Rozendaal wel kosten aan verbonden. Samen met VGGM, politie en betrokken zorgorganisaties wordt een sluitende aanpak ontwikkeld voor personen met verward gedrag. Op 1 oktober 2018 moesten alle gemeenten en regio's beschikken over een goed werkend systeem van ondersteuning van mensen met verward gedrag. Voor onze gemeente is hier primair van belang een goede aansluiting op ons Sociaal gebiedsteam Velp/Rozendaal.

De voorbereidingen op de invoering van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (2020) zijn in 2019 voortvarend ter hand genomen. De uitvoering van deze wet zal grotendeels bij de gemeente Rheden worden belegd.

In 2017 is Veilig Thuis, een samengaan van de advies- meld- en ondersteuningsfuncties voor Kindermishandeling en Huiselijk geweld, als zelfstandige stichting ondergebracht bij VGGM. Vanaf 2019 is de rol van Veilig Thuis

uitgebreid op grond van de herziene Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De expertise van Veilig Thuis krijgt hierin een grotere rol, wat leidt tot een toename van adviezen en meldingen. De hiervoor benodigde personele capaciteit wordt, vooralsnog incidenteel, in 2019 en 2020 in de begroting verwerkt, waarna in 2020 een besluit zal worden genomen voor de langere termijn vanaf 2021. De uitgaven ten behoeve van Veilig Thuis zijn ondergebracht bij Programma 7 'Volksgezondheid en Milieu'. Zie ook bij 'Specifieke ontwikkeling voor 2019', op de volgende bladzijden.

Geëscaleerde zorg 18-

Tot dit taakveld behoren maatregelen gericht op de opvang en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugdigen 18- met inbegrip van maatwerk dienstverleningsmaatregelen voor jeugdigen die in de desbetreffende opvangvoorzieningen verblijven.

Het jeugdbeleid is er op gericht escalatie te voorkómen, door middel van preventie en vroeg-signalering van problemen. Geëscaleerde zorg komt in Rozendaal zeer weinig voor. Daar waar nodig kan, ook voor inwoners van onze gemeente, gebruik gemaakt worden van Jeugdbeschermingstafels die een tussenstation vormen tussen vrijwillige hulpverlening en gedwongen hulpverlening (in de vorm van een kindbeschermingsmaatregel of 'dwang').

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Met de inwerkingtreding van de Jeugdwet in 2015 is het lokale maatwerk Jeugdgezondheidszorg ondergebracht in de Jeugdwet. Enkel het wettelijk vastgelegde uniform deel valt nog onder de JGZ. Zie verder bij Programma 7 'Volksgezondheid en milieu'.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar
Opstarten project "Mijn Huis, Mijn Toekomst"	Is opgestart, evaluatie volgt
Onderzoek naar blijverslening	2019
Faciliteren initiatieven om eenzaamheid onder ouderen terug te dringen	Vanaf 2019
In kader van Social return zoveel mogelijk inzetten op inzet van Scalabor (binnen aanbestedingsregels)	Vanaf 2018
Onderzoek naar mogelijkheid zorgcoöperatie	2019
De Serre breder benutten als ontmoetingspunt voor inwoners	Vanaf 2019
Lokale initiatieven steunen o.a. van de kinderburgemeester en de Rozendaalse Buitendag	2018-2022

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	74.378	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	11.449	15.000	15.000	15.150	15.300	15.500
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
totaal baten	85.827	90.000	90.000	90.150	90.300	90.500
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	8.025	15.570	18.200	18.350	18.500	18.650
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	69.872	97.000	87.800	89.125	90.450	91.775
6.4 Begeleide participatie	36.361	56.400	56.700	57.300	57.900	58.500
6.5 Arbeidsparticipatie	370	2.000	1.000	1.000	1.000	1.000
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	149.080	122.500	127.500	127.700	128.000	128.250
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	144.273	197.685	126.575	123.745	124.415	125.085
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	160.523	62.500	115.000	115.000	115.000	115.000
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	84.047	43.975	72.400	73.035	73.670	74.305
totaal lasten	652.551	597.630	605.175	605.255	608.935	612.565
Saldo van baten en lasten	-566.723	-507.630	-515.175	-515.105	-518.635	-522.065
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	83.517	0	3.500	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	83.517	0	3.500	0	0	0
Geraamd resultaat	-483.206	-507.630	-511.675	-515.105	-518.635	-522.065

Toelichting

De cijfers van het gehele programma 6 zijn geactualiseerd op basis van de werkelijke cijfers over 2017, 2018 en het eerste halfjaar van 2019. Met name het budget voor Jeugdzorg is ten opzichte van de vorige begroting verhoogd.

Het programma blijft gekenmerkt door het grote aantal open-einde-regeling bij nagenoeg elk taakveld, dat geldt zowel voor de zogenaamde 'programmakosten' als de bijbehorende uitvoeringskosten. Hierdoor blijft het ook in de toekomst lastig een nauwkeurige raming van de lasten te maken. Naast het weerstandsvermogen is er nog een afzonderlijke reserve Sociaal Domein (ruim € 0,6 miljoen) beschikbaar om eventuele tegenvallers binnen dit programma op te vangen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2019 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2019 < 25.000 inw	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2019 Rozendaal	peiljaar
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 64 jaar)	447	648	2018	489	2017
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	1,2%	0,8%	2015	1,2%	2015
Kinderen in uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)	0,0%	3,4%	2015	0,0%	2015
Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbev tov beroepsbevolking)	68,5%	68,7%	2018	61,4%	2017
Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	0,0%	0,9%	2015	0,0%	2015
Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 1.000 inwoners)	8,1	19,9	2e '18	8,4	2e '17
Lopende re-integratievoorz (aantal per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)	0	19	1e '18	11,9	2e '17
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	8,7%	9,2%	2e '18	8,0%	2e '17
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	0,0%	0,9%	2e '18	0,0%	2e '17
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	0,0%	0,5%	2e '18	0,0%	2e '17
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (aantal per 1.000 inwoners)	22	50	2e '18	23	2e '17

De relatief lage score op banen heeft vermoedelijk te maken met de leeftijdsopbouw in de gemeente in combinatie met een relatief hoog aantal zzp'ers. Bij personen met een bijstandsuitkering gaat het om aantal per 1.000 inwoners boven 18, in Rozendaal gaat het daadwerkelijk om drie huishoudens (twee P-wet en een IOAW).

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Werkvoorziening Midden Gelderland (Presikhaaf bedrijven)

De GR is inmiddels in liquidatie die waarschijnlijk in 2020 definitief wordt afgewikkeld.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) Sociaal domein

De Regio Centraal Gelderland is een samenwerkingsverband van 11 gemeenten in het sociaal domein. Via de module Inkoop koopt de regio gezamenlijk diensten in op het gebied van Wmo, inclusief begeleid werken, en Jeugdhulp. Gezamenlijk wordt de transformatie in het sociaal domein zo goed mogelijk vorm gegeven met als doel optimale dienstverlening voor de inwoners.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer

De BVO is een samenwerkingsverband van 18 gemeenten op het gebied van doelgroepenvervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet, het leerlingenvervoer, kleinschalig Openbaar Vervoer en maatwerkvervoer in het kader van de Participatiewet

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar Paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Wet publieke gezondheid (Wpg)
- Wet milieubeheer / diverse AMVB's o.g.v. de Wet milieubeheer;
- Provinciale milieuverordening;
- Wet MIG (in voorbereiding);
- Wet geluidhinder;
- Wet Bodemverontreiniging;
- Hoofdstuk Afvalstoffen (hoofdstuk 10);
- Hoofdstuk Plannen (hoofdstuk 4, paragraaf 4.8) wettelijke verplichting GRP;
- Handhaven van de uitvoering van de APV-bepalingen over afval;
- Afvalstoffenverordening;
- Wet op de Lijkbezorging.

Wat willen we bereiken?

- Zorgdragen voor het verantwoord verwijderen van huishoudelijke afvalstoffen en restafval.
- Zorgdragen voor een doelmatige inzameling en een doelmatig transport van afvalwater.
- Zorgdragen voor een schoon en leefbaar milieu betreffende bodem, water, lucht en geluid.
- Een zo goed mogelijke gezondheid voor onze inwoners.
- Het voldoen aan de wettelijke normen uit de Wet publieke gezondheid (Wpg).

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Volksgezondheid

Algemeen

Participeren in de Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) en in de door deze Gemeenschappelijke Regeling te entameren projecten en activiteiten (inrentingsprogramma's e.d.).

In de publieke gezondheidszorg wordt onderscheid gemaakt tussen medische en maatschappelijke taken van de GGD. Deze laatste sluiten goed aan bij algemene ontwikkelingen in het sociale domein, zoals eigen verantwoordelijkheid en het belang van het sociale netwerk. Ook bij de medische taken hebben gemeenten een grotere verantwoordelijkheid gekregen. Sinds 2019 zijn zij verantwoordelijk voor het Rijksvaccinatieprogramma (RVP), waarbij de bijbehorende middelen zijn overgedragen. In 2019 en 2020 vormt de deelname aan vaccinaties vanuit Rozendaal een speerpunt voor onze gemeente.

In 2017 is een lokale Nota Publieke Gezondheid 2017-2020 vastgesteld, waarin onder meer aandacht is voor de relatie tussen de Publieke Gezondheid en de Omgevingswet. Deze relatie zal in 2019 en 2020, als onderdeel van de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet (naar verwachting in 2021), verder worden uitgediept.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Met de inwerkingtreding van de Jeugdwet (2015) is het lokale maatwerk Jeugdgezondheidszorg ondergebracht in de Jeugdwet. Enkel het wettelijk vastgelegde uniform deel valt nog onder de JGZ. Ook is de leeftijdsgrens voor de JGZ gelijk getrokken aan die van de Jeugdwet en telt een 18-jarige als volwassene.

Vanaf 2019 wordt het regionale aanbod JGZ 0-18 jaar in zijn geheel gefinancierd uit een inwonerbijdrage. Dit is nieuw voor de JGZ 0-4 jaar waarvoor regionaal een eensluitend aanbod is ontwikkeld. De gemeentelijke bijdrage voor de JGZ 0-4 jaar wordt vastgesteld op basis van het aantal jeugdigen 0-8 jaar. De bijdrage voor de JGZ 4-18 jaar wordt, evenals voorheen, gebaseerd op het aantal inwoners. Enkel het lokale maatwerk JGZ 0-18 jaar wordt nog gesubsidieerd. Deze nieuwe systematiek pakt positief uit voor Rozendaal. Bij de JGZ wordt ook beleidsmatig steeds meer regionaal samengewerkt, bijvoorbeeld bij een tweejarige pilot 'Nu Niet Zwanger', waarbij kwetsbare potentiële ouders ondersteuning krijgen om regie te nemen op hun kindervens. De bijdrage hieraan is op basis van inwonertal.

Riolering

De zorgplicht van de gemeente is vastgelegd in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) en het Basis Rioleringsplan BRP. In samenwerking met de gemeente Rheden en de waterschappen Veluwe en Rijn & IJssel is een 'waterplan' opgesteld. Alle landelijke, provinciale, regionale en gemeentelijke plannen (vGRP) worden in één plan gebundeld. Voorts participeert de gemeente in het kader van het Kaderrichtlijn Water (KRW) in het stroomgebied Rijn-Oost en maken we onderdeel uit van het regionale orgaan Cluster Rijn 6. Verder wordt er uitvoering gegeven aan het geactualiseerde vGRP 2019 t/m 2023.

In regioverband zal het bestaande grondwatermeetnetwerk gemonitord worden.

Ook in 2020 en daarna leggen we tijdens het groot onderhoud aan de wegen (asfalt vervangen door gebakken klinkers) bergingsputten aan voor de extra opvang van hemelwater.

Het tegengaan van hitte en overlast door hemelwater is een onderdeel van de klimaatadaptatie. Daar waar mogelijk zullen maatregelen worden genomen om de kans hierop te beperken. Ook zal samengewerkt gaan worden met de omliggende gemeenten (Arnhem en Rheden) en het waterschap Rijn&IJssel. Doordat er een stresstest is uitgevoerd zijn we op de hoogte van de knelpunten binnen onze gemeente en daar richten we ons nu op met het nemen van maatregelen.

Afval

Het gemeentelijk beleid is erop gericht om de hoeveelheid afval te beperken, hergebruik en nuttige toepassing van afvalstoffen te bevorderen, doelmatige werkwijze en optimale service voor de inwoners te bieden. Het op de huidige wijze gescheiden inzamelen en verwerken van plastic, metaal en drankkartons (waarvoor een landelijke vergoeding geldt), GFT en restafval wordt gecontinueerd.

In 2020 wordt beleid opgesteld om te trachten het aantal kilo's restafval per inwoner te verminderen, doormiddel van 'betere' scheiding. Verder wordt er gewerkt aan een aanbesteding van de inzameling van afvalstoffen die per 1 januari 2021 in zal gaan.

Milieubeheer

Het formuleren van strategische uitgangspunten en het formuleren van beleid op diverse terreinen van het milieu. Het jaarlijks opstellen van een milieuprogramma en –verslag. Dit om de raad te informeren welke acties gepland staan voor het komende jaar en middels een verslag op de hoogte te brengen van de acties die het afgelopen jaar zijn uitgevoerd.

Ongediertebestrijding

Tot een herziening van de wet Natuurbescherming heeft plaatsgevonden, houdt de gemeente een wettelijke taak ten aanzien van de overlast van steenmarters. Daarnaast behoudt de gemeente een wettelijke taak ten aanzien van de bestrijding van ratten.

Begraafplaatsen en crematoria

Begraafplaatsadministratie

Vanaf 2018 is de nieuwe module begraafplaatsadministratie gekoppeld aan i-Burgerzaken. Binnenkort zullen de gegevens digitaal beschikbaar zijn voor de begraafplaatsbeheerder, en op termijn indien gewenst voor uitvaartverzorgers en nabestaanden.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar
Aandacht voor de gevolgen van houtstook	Vanaf 2018

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Baten						
7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	154.621	153.560	156.675	158.655	158.655	158.655
7.3 Afval	173.331	169.507	180.029	182.791	185.699	187.656
7.4 Milieubeheer	0	0	0	0	0	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	111.604	58.000	65.000	66.300	67.600	68.900
totaal baten	439.556	381.067	401.704	407.746	411.954	415.211
Lasten						
7.1 Volksgezondheid	38.041	50.700	48.210	48.925	49.640	50.355
7.2 Riolering	138.956	138.718	134.470	133.520	134.420	126.040
7.3 Afval	132.784	126.750	155.470	140.090	142.120	144.185
7.4 Milieubeheer	40.588	33.500	32.700	33.090	33.490	33.900
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	26.428	18.531	18.778	18.978	19.045	19.116
totaal lasten	376.796	368.199	389.628	374.603	378.715	373.596
Saldo van baten en lasten	62.759	12.868	12.076	33.144	33.239	41.615
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	24.748	15.612	35.666	15.666	15.666	15.666
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	24.748	15.612	35.666	15.666	15.666	15.666
Geraamd resultaat	87.507	28.480	47.742	48.810	48.905	57.281

Toelichting

De raming van de leges voor de begraafplaats zijn op basis van ervaringscijfers naar boven bijgesteld en de bijdrage aan de GGD naar beneden. Bij Afval komt de 'netto-opbrengst' iets hoger uit dan in de vorige meerjarenbegroting doordat het aantal huishoudens is gestegen. Ogenscheinlijk is op basis van bovenstaande tabel sprake van overdekking bij Riolering en Afval. Dit komt omdat in de lasten de kosten voor overhead en BTW hierin niet zijn opgenomen maar wel bij de berekening van het kostendekkingspercentage van 100% (beleidsuitgangspunt) horen. Daarnaast ramen we eenmalig € 20.000 voor het nieuwe afvalbeleid in 2020. In de paragraaf Lokale heffingen wordt hierop nader ingegaan voor wat betreft de kostendekking.

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2019 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2019 < 25.000 inw	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2019 Rozendaal	peiljaar
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	160	137	2017	180	2016
Hernieuwbare elektriciteit (%)	2,8%	Geen data	2017	2,1%	2016

Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Verbonden partijen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Uitvoering van o.a. de jeugdgezondheidszorg.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Alle gemeenten en provincies hebben sinds 1 januari 2013 hun taakuitvoering op het gebied van milieuvergunningverlening en handhaving in robuuste omgevingsdiensten moeten onderbrengen. Rozendaal heeft zich aangesloten bij de ODRA.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar Paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Wet ruimtelijke ordening (Wro);
- Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo);
- Erfgoedwet;
- Provinciale verordeningen op het gebied van monumentenzorg;
- Woningwet;
- Privaatrechtelijke wetgeving.

Wat willen we bereiken?

De zorg voor een goed geordende en veilige woon-, werk- en leefomgeving waarin de diversiteit van de functies en de kwaliteit van de bebouwing op een verantwoorde wijze worden gewaarborgd. Daarnaast het beschermen, instandhouden en verbeteren van het monumentale erfgoed en aangewezen dorpsgezichten.

Wat gaan we daarvoor doen? (inclusief programmaontwikkelingen)

Ruimtelijke Ordening

Onder dit taakveld vallen het opstellen van bestemmingsplannen en bestemmingsplanherzieningen, het handhaven van bestemmingsplannen, ruimtelijke advisering over principeverzoeken en herzieningen bestemmingsplannen en het adviseren over ruimtelijke plannen/projecten van andere overheden;

De gemeenteraad heeft aangegeven dat er behoefte is om een (ruimtelijk) beleidskader op te stellen waarin de omgevingsvisie voor de komende jaren voor de gemeente Rozendaal wordt vastgelegd.

In 2021 is de invoering van de Omgevingswet gepland. De gemeente is al gestart met de voorbereidingen voor de invoering. Zo is er in december 2017 een impactanalyse opgesteld en wordt er bij het opstellen van beleidsdocumenten in het ruimtelijk domein voor zover mogelijk al rekening gehouden met de invoering van de Omgevingswet. In de herfst van 2019 hebben drie kennisbijeenkomsten voor raad, college en ambtelijke organisatie plaatsgevonden.

Om de invoering van deze wet in goede banen te leiden is in aanvulling hierop in juli 2019 een krediet beschikbaar gesteld om een start te maken met de voorbereidingen van de organisatie op de invoering van de wet. In dit raadsvoorstel is overigens aangegeven dat in 2020 een eerste inschatting gemaakt wordt van de kosten voor de ICT-opgave die de invoering van de Omgevingswet met zich mee brengt.

Ontwikkeling Steenhoek

Vanaf juni 2017 is in overleg met omwonenden vorm gegeven aan de randvoorwaarden voor de herontwikkeling van de locatie Steenhoek. Deze randvoorwaarden zijn opgenomen in de Ontwikkelvisie die op 30 oktober 2018 door uw raad is vastgesteld.

Op basis van deze randvoorwaarden is een selectiedocument opgesteld welke de basis is voor de selectie. Op grond van dit document is een marktpartij geselecteerd die een plan gaat ontwikkelen van acht grondgebonden woningen. De woningen zijn levensloopbestendig, maximaal twee bouwlagen en 'nul op de meter'.

Samen met deze marktpartij wordt nu de voorbereidingen getroffen om de realisatie planologisch mogelijk te maken. Verwachting is dat in de eerste helft van 2020 hierover een besluit wordt voorgelegd aan de raad.

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Verhuur van gronden die we niet in exploitatie hebben is onderdeel van programma 0. Binnen programma 8 komen de activiteiten en kosten tot uitdrukking die voortvloeien uit een actieve grondexploitatie, zoals in dit geval De Del.

Voor de locatie de Del wordt sinds 2013 jaarlijks een grondexploitatie vastgesteld. Op 26 maart 2019 is de grondexploitatie de Del vastgesteld met een bijgesteld geprognostiseerd eindresultaat van 5,07 miljoen euro. De opbrengsten van de Del worden ingezet om de nieuwe school te financieren. Op basis van de planning in de grondexploitatie worden de laatste kavels in 2019 verkocht.

Wonen en bouwen

Bouw-, woning-, en welstandstoezicht

Het behandelen van aanvragen voor omgevingsvergunningen, regie en coördinatie over de aan een extern bureau gevraagde adviezen en de uitvoering van de onderdelen die in Rozendaal worden getoetst. Coördineren van handhaving vergunningen en bestemmingsplannen en daarnaast verslaglegging van het gevoerde welstandsbeleid.

Basisregistraties 'Adressen en Gebouwen' en 'Grootschalige Topografie' (BAG en BGT)

De BGT is de digitale grootschalige basiskaart van heel Nederland waarin op een eenduidige manier de ligging van alle fysieke objecten zoals gebouwen, wegen, water, spoorlijnen en terreinen is geregistreerd. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de juistheid, volledigheid en tijdigheid van deze registraties. Momenteel is deze taak deels uitbesteed aan de gemeente Rheden waarbij nog moet blijken of dit zo kan blijven omdat de audits op deze registraties gebundeld gaan worden.

Secretariaat subregio Wonen

Samen met de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum en Rheden wordt op het gebied van wonen (sub)regionaal afgestemd. Dit is een vereiste vanuit de Wet ruimtelijke ordening. Binnen dit overleg rouleert de functie van voorzitter (verantwoordelijk wethouder) en secretaris (betrokken ambtenaar) jaarlijks per gemeente. Inmiddels zijn alle gemeenten in de regio aan de beurt geweest en is Rozendaal ingepland om van 1 juli 2020 tot 1 juli 2021 deze taken te vervullen.

Speerpunten (o.a. uit coalitieakkoord 2018-2022)

Voornemen	jaar
Actualiseren bestemmingsplan Rozendaal (in samenhang met Omgevingswet)	Vanaf 2018
Invoering Omgevingswet	2021
Ontwikkeling Steenhoek	Vanaf 2018

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Baten						
8.1 Ruimtelijke Ordening	0	0	0	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.285.007	878.246	305.319	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	57.528	50.600	60.600	61.500	37.400	38.300
totaal baten	2.342.535	928.846	365.919	61.500	37.400	38.300
Lasten						
8.1 Ruimtelijke Ordening	90.113	12.780	14.200	14.365	11.130	11.290
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.102.778	878.246	305.319	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	33.577	27.010	27.715	28.110	28.505	28.900
totaal lasten	1.226.468	918.036	347.234	42.475	39.635	40.190
Saldo van baten en lasten	1.116.068	10.810	18.685	19.025	-2.235	-1.890
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	236.847	0	3.400	3.400	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	163.178	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	73.669	0	3.400	3.400	0	0
Geraamd resultaat	1.189.737	10.810	22.085	22.425	-2.235	-1.890

Toelichting

Op basis van de meeste recente GREX (maart 2019) is 2020 het laatste jaar waarin we baten en lasten voor De Del verwachten waarna het project succesvol kan worden afgesloten. Ten opzichte van de GREX van februari 2018 is de planning iets uitgelopen. Veel particulieren die kavels kopen, hebben nog steeds moeite om architecten en aannemers te vinden in de huidige bouwmarkt. Dit zorgt voor vertraging in de afname, ondanks voldoende belangstelling voor de kavels.

Net als de voorgaande jaren wordt er op begrotingsbasis geen winst genomen, dat geschiedt bij de jaarrekening. Zowel de hier gepresenteerde baten als lasten bevatten ook financieel technische posten. Bij de jaarrekening 2020 (medio 2021) is dan ook de definitieve winst op het project duidelijk.

Voor de invulling van het secretariaat van de subregio Wonen is, vanwege externe invulling, voor 2020 en 2021 een bedrag van € 3.400 opgenomen ten laste van de algemene reserve.

Beleidsindicatoren

Indicator	Cijfers zoals bekend in Q3 2019 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2019 < 25.000 inw	peiljaar	Cijfers zoals bekend bij begr 2019 Rozendaal	peiljaar
Gemiddelde WOZ-waarde (x € 1.000)	469	268	2018	461	2017
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	0	7,1	2015	0	2015
Demografische druk (%)	101,2%	79,0%	2019	104,3%	2018
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)	947	708	2019	936	2018
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)	975	784	2019	963	2018

Zie voor een nadere toelichting op de woonlasten ook de paragraaf Lokale heffingen en Weerstandsvermogen.

De demografische druk is de som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA)

Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Tevens is van belang een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar Paragraaf 6 Verbonden partijen.

Financieel meerjarig perspectief

Recapitulatiestaat en overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Onderstaand overzicht bevat de totalen zoals deze in de afzonderlijke programma's zijn opgenomen. Het betreft dan per programma zowel de baten en de baten als de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Programma	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Baten						
0 Bestuur en ondersteuning	3.140.640	3.176.415	3.149.819	3.236.338	3.298.263	3.373.299
1 Veiligheid	2.043	1.400	1.500	1.520	1.540	1.560
2 Verkeer en vervoer	69.503	0	0	0	0	0
3 Economie	0	0	0	0	0	0
4 Onderwijs	19.818	26.303	26.698	27.098	27.504	27.917
5 Sport, cultuur en recreatie	449	500	500	500	500	500
6 Sociaal domein	85.827	90.000	90.000	90.150	90.300	90.500
7 Volksgezondheid en milieu	439.556	381.067	401.704	407.746	411.954	415.211
8 VHROSV	2.342.535	928.846	365.919	61.500	37.400	38.300
<i>subtotaal baten programma's</i>	<i>6.100.370</i>	<i>4.604.531</i>	<i>4.036.139</i>	<i>3.824.852</i>	<i>3.867.461</i>	<i>3.947.287</i>
<u>Onttrekkingen aan reserves</u>						
0 Bestuur en ondersteuning	1.915.129	23.628	25.637	40.656	25.656	25.121
1 Veiligheid	0	0	0	0	0	0
2 Verkeer en vervoer	262.683	23.333	19.889	17.739	16.175	16.175
3 Economie	0	0	0	0	0	0
4 Onderwijs	22.775	107.500	110.660	110.660	110.660	110.660
5 Sport, cultuur en recreatie	20.918	0	2.092	2.092	2.092	2.092
6 Sociaal domein	83.517	0	3.500	0	0	0
7 Volksgezondheid en milieu	24.748	15.612	35.666	15.666	15.666	15.666
8 VHROSV	236.847	0	3.400	3.400	0	0
<i>subtotaal onttrekkingen</i>	<i>2.566.616</i>	<i>170.073</i>	<i>200.843</i>	<i>190.212</i>	<i>170.249</i>	<i>169.714</i>
Lasten						
0 Bestuur en ondersteuning	2.079.283	1.887.665	1.916.704	1.963.487	1.993.324	2.028.509
1 Veiligheid	85.624	95.225	88.290	89.650	91.010	92.370
2 Verkeer en vervoer	438.820	131.238	125.167	128.807	130.783	134.798
3 Economie	2.591	2.560	3.600	3.640	3.680	3.720
4 Onderwijs	433.372	615.303	588.750	596.206	604.136	615.869
5 Sport, cultuur en recreatie	140.743	145.200	145.942	147.747	149.852	151.952
6 Sociaal domein	652.551	597.630	605.175	605.255	608.935	612.565
7 Volksgezondheid en milieu	376.796	368.199	389.628	374.603	378.715	373.596
8 VHROSV	1.226.468	918.036	347.234	42.475	39.635	40.190
<i>subtotaal lasten programma's</i>	<i>5.436.248</i>	<i>4.761.056</i>	<i>4.210.490</i>	<i>3.951.869</i>	<i>4.000.070</i>	<i>4.053.569</i>
<u>Toevoegingen aan reserves</u>						
0 Bestuur en ondersteuning	1.781.492	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
1 Veiligheid	0	0	0	0	0	0
2 Verkeer en vervoer	7.273	3.221	3.221	3.221	3.221	3.221
3 Economie	0	0	0	0	0	0
4 Onderwijs	0	0	0	0	0	0
5 Sport, cultuur en recreatie	20.918	0	0	0	0	0
6 Sociaal domein	0	0	0	0	0	0
7 Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0	0	0
8 VHROSV	163.178	0	0	0	0	0
<i>subtotaal toevoegingen</i>	<i>1.972.860</i>	<i>9.907</i>	<i>9.907</i>	<i>9.907</i>	<i>9.907</i>	<i>9.907</i>
Saldo baten en lasten	664.122	-156.525	-174.351	-127.017	-132.609	-106.282
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	593.756	160.166	190.936	180.305	160.342	159.807
Totaal saldo	1.257.879	3.641	16.585	53.288	27.733	53.525

VHROSV = Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Met ingang van de begroting 2019 treft u ook onderstaande opzet aan. Op basis van het structurele begrotingssaldo komt de provincie tot haar oordeel over repressief dan wel preventief financieel toezicht. Het verschil met het 'reguliere' begrotingssaldo komt tot uitdrukking door de incidentele lasten en baten buiten beschouwing te laten.

	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
Programma				
0 Bestuur en ondersteuning	-365.206	-390.595	-388.532	-394.045
1 Veiligheid	-86.790	-88.130	-89.470	-90.810
2 Verkeer en vervoer	-125.167	-128.807	-130.783	-134.798
3 Economie	-3.600	-3.640	-3.680	-3.720
4 Onderwijs	-562.053	-569.108	-576.631	-587.952
5 Sport, cultuur en recreatie	-145.442	-147.247	-149.352	-151.452
6 Sociaal domein	-515.175	-515.105	-518.635	-522.065
7 Volksgezondheid en milieu	12.076	33.144	33.239	41.615
8 VHROSV	18.685	19.025	-2.235	-1.890
Totaal van de programma's	-1.772.672	-1.790.463	-1.826.080	-1.845.117
Algemene dekkingsmiddelen	3.084.824	3.169.988	3.231.058	3.305.239
Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0	0
Overhead	-1.476.503	-1.496.542	-1.527.587	-1.556.404
Onvoorzien	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Subtotaal programma's inclusief algemene dekkingsmiddelen, VPB, overhead en onvoorzien	-174.351	-127.017	-132.609	-106.282
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	190.936	180.305	160.342	159.807
Geraamd resultaat	16.585	53.288	27.733	53.525
Incidentele baten en lasten	0	0	0	0
Structureel begrotingssaldo	16.585	53.288	27.733	53.525

De incidentele baten en lasten zijn per saldo € 0, waardoor het zogenaamde structurele begrotingssaldo, ten behoeve van de beoordeling door de provincie, gelijk is aan geraamd resultaat. In beide gevallen is in alle jaren sprake van een positief saldo, waarmee de begroting structureel in evenwicht is.

Incidentele baten en lasten

Pr	Onderwerp	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
		2020	2021	2022	2023
	Lasten				
0	Overbrenging Archief		15.000		
2	Bijdrage regionale mobiliteit	2.150			
6	Herdenking 75 jaar bevrijding	3.500			
7	Opstellen beleid afval	20.000			
8	Bouw en woonrijp maken De Del	305.319			
8	Secretariaat subreg overleg Wonen	3.400	3.400		
	totaal incidentele lasten	334.369	18.400	0	0
	Baten				
0	Overbrenging Archief		15.000		
2	Bijdrage regionale mobiliteit	2.150			
6	Herdenking 75 jaar bevrijding	3.500			
7	Opstellen beleid afval	20.000			
8	Bouw en woonrijp maken De Del	305.319			
8	Secretariaat subreg overleg Wonen	3.400	3.400		
	totaal incidentele baten	334.369	18.400	0	0

In principe bevat de begroting vooral structurele baten en lasten. Afwijkingen in de verschillende jaren worden vooral veroorzaakt door fluctuaties op bestaand beleid. Een bijzonderheid hierin wordt gevormd door de exploitatie van De Del. De voorgeschreven financiële vertaling hiervan beïnvloedt het beeld van zowel de lasten als de baten in 2020, per saldo is er echter geen effect.

Daarnaast zijn er nog een aantal andere incidentele lasten, zoals de 'herdenking 75 jaar bevrijding' en het nieuwe afvalbeleid. Deze worden gedekt uit de algemene reserve en vallen daarmee onder de incidentele baten.

Ontwikkeling financieel meerjarig perspectief

In onderstaande tabel zijn alle, zogenaamde, autonome ontwikkelingen en mutaties verwerkt ten opzichte van de kadernota 2019, waarin de verwachte ontwikkeling van het financieel meerjarig perspectief is geschetst.

De mutaties leiden tot de zogenaamde 'primitieve begroting 2020-2023', dit wil zeggen dat dit het begrotingsaldo is op basis van bestaand beleid (inclusief alle raadsbesluiten tot en met september 2019).

	2020	2021	2022	2023
Stand kadernota 2020-2023	13.576	-35.784	-42.625	30.875
Loon- en prijsstijgingen (pr 0)	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Algemene uitkering (pr 0)	-1.000	45.000	50.000	43.000
Wegen (pr 1)	10.000	7.000	7.500	4.000
Doorbetaling Rhedens (pr 4)	43.000	47.000	51.000	40.000
Jeugdzorg (pr 6)	-57.000	-55.000	-55.000	-58.000
Begraven (pr 7)	6.500	6.500	6.500	6.500
Afval (pr 7)	5.000	5.000	5.000	5.000
Omgevingsvergunning (pr 8)	11.000	37.000	13.000	13.000
Overige posten	509	11.572	7.358	-15.850
Primitieve begroting 2020-2023	16.585	53.288	27.733	53.525

Loon- en prijsstijgingen

Na het gereedkomen van de kadernota is een nieuwe CAO voor gemeenten tot stand gekomen. Dit leidt tot een stijging van de salaris- en pensioenlasten van personeel maar ook voor bestuurders wordt rekening gehouden met hogere kosten.

Algemene uitkering

Ten opzichte van de kadernota zijn de aantallen van de verschillende maatstaven geactualiseerd. Vooral het aantal leerlingen voortgezet onderwijs is fors gedaald maar andere maatstaven vallen hoger uit. Dat zorgt ervoor dat de algemene uitkering per saldo daalt. Omdat de doorbetaling van het bedrag voor leerlingen aan het Rhedens (Programma 4) ook daalt er is per saldo voor de begroting wel sprake van een positief effect. Dat positieve aspect wordt verder versterkt doordat, ten opzichte van de meicirculaire, het Rijk meer uitgaven begroot waardoor de algemene uitkering ook stijgt.

Wegen

Door verschuivingen in de investeringsplanning voor de wegen, is er ten opzichte van de vorige begroting sprake van een voordelig (aflopend) effect.

Doorbetaling Rhedens

Doordat het aantal leerlingen daalt, daalt ook het bedrag binnen de algemene uitkering dat jaarlijkse wordt doorbetaald aan het Rhedens.

Jeugdzorg

Alle budgetten van Programma 6 zijn geactualiseerd op basis van de ervaringscijfers van 2018 en het eerste halfjaar van 2019. De conclusie is dat we uit moeten gaan van hogere kosten die vooral toe te schrijven zijn aan Jeugdzorg.

Begraven

Programma 7 laat ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting een voordeel zien doordat de opbrengsten van de grafrechten zijn bijgesteld op basis van de realisatie in de afgelopen jaren.

Afval

Het aantal huishoudens is toegenomen wat zorgt voor meer inkomsten aan afvalstoffenheffing.

Omgevingsvergunning

Door een verschuiving in de feitelijke oplevering van woningen verschuiven ook de verwachte opbrengsten.

Overige posten

Onder de overige posten (gemiddeld 0,3% van het begrotingstotaal) is het saldo (plussen en minnen) opgenomen van het actualiseren van bestaande budgetten als gevolg van bijvoorbeeld de jaarrekening 2018 of incidenteel hogere uitgaven.

Beleidsintensiveringen

De primitieve begroting biedt ruimte voor beleidsintensiveringen. Deze kunnen zowel een incidenteel als structureel karakter hebben. Daarnaast biedt de algemene reserve ruimte voor incidentele investeringen. Het past bij het budgetrecht van de raad om hierin een afweging te maken. Het ligt het meest voor de hand dit integraal te doen, bijvoorbeeld via een voorjaars/kadernota en/of bij de begroting.

Op dit moment stelt het college geen voornemens tot beleidsintensiveringen voor die om een integrale afweging vragen.

Investerings

Voor 2020 en verder voorzien we voornamelijk onderstaande investeringen. Met de kapitaallasten hiervan is in deze begroting rekening gehouden.

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Vervanging kopieerapparaat (2021)	12.000			
Vervanging website (2020)	15.000			
H van Gelrestraat waterberging (2020)	19.000			
de Moestuin waterberging (2020)	19.000			
Ondergrondse glascontainer d' Outreestraat (2020)	13.000			
de Moestuin (2020)	75.000			
Mr. Van Hasseltlaan waterberging (2021)	100.000	12.000		
Schout Leermolenstraat Mr. Van Hasseltlaan		85.000	105.000	
Ringallee (trottoirs)				30.000
Totaal	253.000	97.000	105.000	30.000

Paragrafen

Inleiding

Naast programma's zijn er in de begroting ook paragrafen opgenomen. Waar programma's direct gericht zijn op de burger, hebben de paragrafen een meer overkoepelend karakter en zijn als het ware ondersteunend aan en soms kaderstellend voor de programma's. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een overzicht, waardoor de raad een goed inzicht krijgt. Gezien de raad in een gedualiseerd stelsel kaders stelt en controleert, is het van belang dat de raad inzicht heeft in en overzicht heeft over deze onderwerpen. De raad legt in de paragrafen de beleidslijnen vast met betrekking tot de beheersmatige aspecten.

Daarnaast zijn de verplichte paragrafen bedoeld om de raad en het college de financiële positie van de gemeente beter te laten beheersen. Vanaf 1 januari 2004 zijn de volgende zeven paragrafen verplicht voorgeschreven:

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen (externe samenwerking);
- Grondbeleid.

Daaraan is ook een paragraaf Informatieveiligheid (en privacy) toegevoegd. Deze is wettelijk niet verplicht, maar de grote bewegingen op dit terrein, vervlochten met andere bedrijfsvoering aspecten én met alle inhoudelijke programma's, maken dat we hier apart aandacht aan besteden.

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Lokale heffingen zijn inkomsten die verkregen worden op grond van publiekrechtelijke regels, voornamelijk belastingen en leges. De belangrijkste heffingen in Rozendaal zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hieronder wordt een beeld gegeven van de tarieven en de kwijtschelding.

Uitgangspunten:

- de tarieven voor rioolheffing moeten kostendekkend zijn;
- de tarieven voor afvalstoffenheffing moeten kostendekkend zijn;
- de OZB en overige tarieven worden in principe jaarlijks aangepast met het inflatiepercentage (1,5%).

Rioolheffing

Uitgangspunt is een kostendekkend tarief wat een uitvloeisel is van de in het rioleringsplan (vGRP) opgenomen kosten en investeringen. Het tarief rioolheffing wordt vastgesteld aan de hand van het laatst vastgestelde vGRP (30 oktober 2018). De uitkomsten hiervan bepalen het rioolrecht voor de komende jaren. Op basis daarvan is ook in 2020 geen aanpassing voor inflatie nodig en volstaat het tarief van € 220.

	2017	2018	2019	2020
Rioolheffing	€ 216,00	€ 220,00	€ 220,00	€ 220,00

Afvalstoffenheffing

Uitgangspunt is een kostendekkend tarief. Omdat de kosten voor afvalinzameling toenemen, dient het tarief met meer dan de inflatie te stijgen. In totaal stijgt de stijging met 4% wat leidt tot onderstaande (afgeronde) tarieven.

	2017	2018	2019	2020
1-2 persoonshuishouden	€ 210,00	€ 212,00	€ 217,00	€ 226,00
3 of meerpersoonshuishouden	€ 237,00	€ 239,00	€ 244,00	€ 255,00

OZB

Uitgangspunt voor de tarieven OZB is toename met het inflatiepercentage van 1,5%. Daarnaast is de totale WOZ-waarde gestegen. Voor een gelijkblijvende OZB-opbrengst (gecorrigeerd voor waardevermindering en uitbreiding door nieuwbouw) betekent dit een daling van het tarief met 3,6%. De waarde van de niet-woningen is per saldo niet gewijzigd, die tarieven stijgen dus wel met het inflatiepercentage van 1,5%.

	2017	2018	2019*	2020
OZB eigenaar woningen	0,1079%	0,1077%	0,1037%	0,1000%
OZB eigenaar niet-woningen	0,1314%	0,1333%	0,1346%	0,1366%
OZB gebruiker niet-woningen	0,1057%	0,1072%	0,1082%	0,1098%

*werkelijk vastgesteld % voor 2019

Omdat de waardering van de onroerende zaken het gehele jaar doorloopt is bovenstaande berekening een eerste indicatie van de tarieven. In december zijn, bij het vaststellen van de verschillende belastingverordeningen, de definitieve tarieven bekend.

De bijbehorende opbrengst ziet er als volgt uit:

	2020
OZB eigenaar woningen	371.323
OZB eigenaar niet-woningen	37.128
OZB gebruiker niet-woningen	29.849

Kwijtschelding

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Dit is het geval als aan de voorwaarden voor kwijtschelding van de invorderingswet is voldaan.

Lastendruk

Door bovenstaande tariefswijzigingen zal de belastingdruk voor de inwoners van Rozendaal voor een gemiddeld gezin stijgen met 2% (0,5% boven de inflatie).

Overige belastingen en leges

Hieronder vallen bijvoorbeeld:

- producten van burgerzaken;
- vergunningen;
- grafrechten.

In principe worden alle tarieven aangepast met de inflatiecorrectie, voor 2020 bedraagt deze 1,5%. Tevens wordt, indien mogelijk, aansluiting gezocht met de tarieven van buurgemeente Rheden.

Met betrekking tot burgerzaken zijn er voor o.a. de paspoorten en rijbewijzen door het Rijk maximum tarieven vastgesteld. Deze wijken derhalve af van de basisregel dat inflatiecorrectie wordt toegepast.

Kostendekkendheid tarieven

In onderstaande tabel is het kostendeckingspercentage van de afzonderlijke producten en het geheel opgenomen:

Soort leges	Kosten incl. overhead en btw	Geraamde opbrengst	Dekkingspercentage
Burgerlijke stand	32.745	6.850	21%
Huwelijken	22.912	20.000	87%
APV-vergunningen	5.929	1.500	25%
Reinigingsrecht	184.049	159.629	87%
Rioolrecht	156.181	156.675	100%
Grafleges/rechten	81.123	65.000	80%
Omgevingsvergunning bouwen*	45.502	60.000	132%
Totaal	528.441	469.654	89%

*er wordt in 2020 nog rekening gehouden met een aantal aanvragen dat daarna afvlakt

Door de kleine schaal van Rozendaal is een aantal leges c.q. producten niet kostendekkend te krijgen.

Voor rijbewijzen en reisdocumenten geldt daarbij dat er sprake is van lagere aantallen in de komende jaren omdat voor beide nu een termijn van 10 jaar geldt terwijl de vaste kosten niet veel lager worden.

Voor overige vergunningen (waaronder APV) en producten kan overwogen worden de legesplicht in de toekomst af te schaffen omdat de kosten die met de heffing en invordering daarvan te maken hebben dan waarschijnlijk hoger zijn dan de (reëel in rekening te brengen) opbrengsten.

Dit geldt niet voor rioolrecht, reinigingsrecht en in mindere mate de grafleges/rechten en omgevingsvergunningen. De wijze van kostentoerekening is opgenomen in de financiële verordening die door de raad is vastgesteld.

Afval / reinigingsrecht

In 2020 maken we incidenteel een uitzondering voor 100% kostendekkendheid ten aanzien van afval. Dit komt doordat er in 2020 eenmalig € 20.000 nodig is voor het opstellen van nieuw beleid rondom afval. Gezien de financiële positie achtten we het onnodig daar nu eenmalig het tarief voor te verhogen om dat dan in 2021 waarschijnlijk weer te moeten verlagen.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft antwoord op de vraag in hoeverre een gemeente in staat is om niet afgedekte risico's op te vangen met gereserveerde financiële middelen (weerstandscapaciteit). Voldoende weerstandsvermogen zorgt ervoor dat de uitvoering van taken en het voorzieningenniveau bij financiële tegenslagen gegarandeerd blijven. Voldoende weerstandsvermogen gaat over twee vragen:

1. Welke risico's lopen we?
2. Wat is de beschikbare weerstandscapaciteit?

Risico's

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente. Een gemeente loopt tal van risico's die we in meer of mindere mate kunnen inschatten en beheersen. Gemeentelijke risico's kunnen voortkomen uit de politiek, de aansprakelijkheid, de strategie, financiële samenwerking, het bedrijfsproces en het milieu. Daarnaast zijn zaken als verbonden partijen, open einde regelingen en grondexploitaties bekende onderwerpen waar de gemeente belangrijke risico's loopt.

Risicoprofiel

Er zijn meer methoden om een gekwantificeerd risicoprofiel op te stellen, uiteenlopend van meer wetenschappelijke methoden tot meer praktische modellen. Voor alle methoden geldt dat ze geen 100% garantie bieden op volledigheid. Het gaat er immers om risico's zo goed mogelijk te benoemen waar nog niet op één of andere manier in is voorzien. De eigenschap van een risico is echter dat men niet weet wat, wanneer of hoe het zich aandient. Voor deze paragraaf kiezen we voor een pragmatische aanpak. Basis voor het risicoprofiel is een organisatiebrede inventarisatie van risico's die twee maal per jaar plaatsvindt (begroting en rekening). Deze hebben we zo goed mogelijk gekwantificeerd en voorzien van een risicoscore (kans x impact), op basis van de volgende tabellen.

Kans	Score
Gering (minder dan 1 x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ongeveer 1 x per 4 jaar)	3
Hoog (minimaal 1 x per jaar)	5

Financieel gevolg	Score
Gering (< 0,1% omzet = < € 5.000)	1
Beperkt (> 0,1% omzet < 0,5 % omzet = tussen € 5.000 en € 25.000)	2
Groot (> 0,5 % omzet = > € 25.000)	3

Omzet: lasten programma's Rozendaal (begroting 2020: afgerond € 4 miljoen)

De risicoscore komt tot stand door de kans te vermenigvuldigen met de impact. Hoe hoger de score hoe groter het risico. De uitkomst zetten we af tegen de volgende tabel:

Ranking	Gevolg
Scores \geq 10	Hoog risico. Als het een financieel risico betreft dient weerstandsvermogen aanwezig te zijn.
$5 < \text{Scores} < 10$	Beperkt risico. Als het een structureel financieel risico betreft wordt deze voor 25% meegeteld voor het aanhouden van een weerstandsvermogen (spreiding over 4 jaar). Een incidenteel risico wordt voor 50% meegenomen.
Scores < 5	Gering risico. Voor zover het financiële gevolgen betreft worden die geacht binnen de reguliere bedrijfsvoering gedragen te kunnen worden.

De risicoscore houdt ook rekening met het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Wanneer hiermee geen rekening wordt gehouden is de kans groot dat een behoorlijk deel van het vermogen (ofwel algemene reserve) onnodig geblokkeerd wordt.

Structureel of incidenteel

Van belang is onderscheid te maken tussen risico's met structurele en incidentele effecten, in het profiel is dit onderscheid ook aangebracht. Risico's met structurele effecten hangen meestal samen met de bedrijfsvoering zoals rente of hogere kosten vanwege een hoger aantal bijstandontvangers. Wanneer dit soort risico's zich voordoen dienen ook structurele maatregelen genomen te worden door ze mee te nemen in het financieel meerjarig perspectief. Het kan zijn dat het perspectief hiervoor op korte termijn geen ruimte biedt en dat moet worden omgebogen binnen de begroting. Om die reden wordt het risico voor 100% meegenomen wanneer het hoog is en voor 25% wanneer het beperkt is om het eerste jaar eventueel te overbruggen met behulp van het

weerstandsvermogen. Wanneer zich een incidenteel risico voordoet dient deze in principe ineens ten laste van de weerstandscapaciteit gebracht te worden, wanneer deze niet kan worden opgevangen in het rekeningresultaat.

Weerstandscapaciteit

Voor een oordeel over ons weerstandsvermogen is naast het risicoprofiel ook een inschatting van onze weerstandscapaciteit nodig. Ook hierbij wordt in principe onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele middelen. Bronnen van weerstandscapaciteit zijn de algemene reserve, vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorziene uitgaven.

Stille reserves kunnen hierbij ook een rol spelen. Het betreft eigendommen die lager zijn gewaardeerd (boekwaarde) dan de waarde in het economisch verkeer (bij gebouwen is uitgegaan van de WOZ-waarde). Omdat deze niet onmiddellijk in een feitelijk dekkingsmiddel kunnen worden omgezet, laten we deze voortaan bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing. We benoemen deze wel zoals voorheen.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Economische/ woz-waarde	Stille reserve
Kerklaan 1 en 3	0	1.484.000	1.484.000
Torckschool	0	119.000	119.000
Werf	0	139.000	139.000
Obligaties	142.941	188.754	45.813
Totaal			1.787.813

Structureel

Dit wordt met name gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit (en dan met name OZB aangezien er al voor 100% dekking is gekozen voor afval en riool) en het bedrag voor onvoorziene. De onbenutte belastingcapaciteit kan berekend worden door aansluiting te zoeken bij artikel 12 van de financiële verhoudingswet.

Artikel 12

Bij een eventuele 'artikel 12-aanvraag' geldt ook een normtarief voor de OZB als één van de toelatingseisen. In dat geval dient een gemeente minimaal 20% meer OZB te heffen dan het landelijk gemiddelde. Op basis van die norm bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor de gemeente Rozendaal ongeveer € 275.000.

Echter, de feitelijke hoogte van de onbenutte belastingcapaciteit (behoudens een artikel 12-aanvraag) is vooral een politieke keuze. Op basis van het gewenste financiële beleid is er feitelijk geen onbenutte belastingcapaciteit, behoudens een inflatieverhoging. Om die reden is in onderstaand overzicht alleen het bedrag voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 10.000 voor de structurele weerstandscapaciteit.

Incidenteel

De incidentele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de som van alle reserves waaraan nog geen specifieke bestemming is gegeven en eventuele bestemmingsreserves zonder concrete verplichting die daardoor herbestemd kunnen worden. Voor de berekening van de weerstandscapaciteit beperken we ons tot de algemene reserve. De overige reserves hebben in principe allemaal een bestemming waarvan het niet wenselijk is om deze opnieuw te bestemmen. Het genoemde bedrag betreft de geraamde stand per 1-1-2020.

Structureel	
Onbenutte belastingcapaciteit	0
Onvoorziene (gemiddeld obv meerjarenbegroting)	10.000
subtotaal structureel	10.000
Incidenteel	
Algemene reserve	4.878.673
Totale weerstandscapaciteit	4.888.673

Risicoprofiel

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	Risico score	%	Bedrag
Open einde regelingen								
WWB	Meer aanvragen	Geen, conjunctuurgevoelig	3	2	15.000	6	25%	3.750
WMO	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid aan te passen	3	2	15.000	6	25%	3.750
Jeugdzorg	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid (gedeeltelijk) aan te passen	3	3	40.000	9	25%	10.000
Leerlingenvervoer	Meer aanvragen	Geen	3	3	20.000	9	25%	5.000
Overige risico's met structureel effect								
Algemene uitkering	Samen trap af	Geen	3	3	100.000	9	25%	25.000
Renterisico (uitgaven)	Schommelingen op de geld- en kapitaalmarkt	Op dit moment geen lening en anders wordt dit risico afgedekt via de renterisiconorm	1	1	0	1	0%	0
Renterisico (inkomsten)	Daling van rentevergoeding over uitgezette eigen middelen	Feitelijk geen gezien de verplichting tot schatkistbankieren. Momenteel lage rentevergoeding	1	1	0	1	0%	0
Kapitaalgoederen	Onvoorzien en onverwacht onderhoud aan gebouwen of wegen	Actuele beheerplannen en periodiek inspectie	3	3	50.000	9	25%	12.500
Kortleven pensioen wethouders	Het vroegtijdig overlijden van een (ex) bestuurder kan financiële consequenties hebben (verzekeraar)	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	1	3	50.000	3	0%	0
Wachtgeldverplichting en bestuurders	Bij mutaties in het college kunnen wachtgeldverplichtingen ontstaan	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	2	3	50.000	6	25%	12.500
Gemeenschappelijke regelingen	Het algemeen bestuur kan besluiten nemen met financiële consequenties waaraan de gemeente vanwege de constructie gehouden is	Feitelijk niet aanwezig	5	3	30.000	15	100%	30.000
Personeel	Lastig vervulbare vacatures waardoor externe inhuur noodzakelijk is	Aantrekkelijke werkgever blijven	3	3	50.000	9	25%	12.500
subtotaal structureel								115.000
Risico's met incidenteel effect								
Opbrengst De Del	Stijging van de kosten in het plan boven de 2%	Strak op de planning	3	3	100.000	9	50%	50.000
Ramp c.q. groot incident	Gemeente wordt door bijvoorbeeld het ministerie niet volledig gecompenseerd voor de kosten die gemaakt zijn	Feitelijk niet aanwezig	3	3	50.000	9	50%	25.000
Rechtspositionele consequenties	Binnen elk bedrijf kunnen situaties aan de orde zijn waarbij er kosten optreden voor besluiten met rechtspositionele consequenties. De gemeente is hiervoor eigen-risico-drager.	Voorziening voor treffen dan wel opvangen binnen weerstandsvermogen	3	3	75.000	9	50%	37.500
Schades	Schade door eigendommen van de gemeente (bijvoorbeeld door bomen)	In principe geldt hiervoor de aansprakelijkheidsverzekering van de gemeente, echter er is altijd een risico dat het niet past binnen de voorwaarden, bijvoorbeeld het niet uitvoeren van inspecties	2	3	30.000	6	50%	15.000
Planschade	Niet binnen de exploitatieovereenkomst af te dekken planschaden	Feitelijk niet aanwezig	2	3	50.000	6	50%	25.000
subtotaal incidenteel								152.500
Totaal								267.500

Ten opzichte van de laatste actualisatie (jaarrekening 2018) hebben zich geen ontwikkelingen in het risicoprofiel voorgedaan.

Weerstandsratio

De confrontatie van risicoprofiel en weerstandscapaciteit is opgenomen in de volgende tabel.

Weerstandsvermogen		Beschikbaar		Benodigd
Structureel	A	10.000	B	115.000
Incidenteel	C	4.878.673	D	152.500
Totaal	E	4.888.673	F	267.500
Structureel (A/B)		0,09		
Incidenteel (C/D)		31,99		
Totaal (E/F)		18,28		

Ratio	Waardering
> 2,0	uitstekend
1,5 - 2,0	ruim voldoende
1,0 - 1,5	voldoende
0,8 - 1,0	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

Conclusie

Ten opzichte van de jaarrekening 2018 is het weerstandsvermogen ongeveer hetzelfde gebleven. De weerstandsratio is onverminderd meer dan uitstekend, waarbij de stille reserves niet in de berekening zijn meegenomen.

De gemeente Rozendaal is hiermee uitstekend in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het voorzieningenniveau in gevaar uitkomt. Bij materiële tegenvallers van structurele aard is er zodoende ook voldoende tijd om de maatregelen in kaart te brengen die nodig zijn om een structureel evenwicht tot stand te brengen.

Meerjarig overzicht van Reserves en Voorzieningen

	Begroot 1-1-2020	Begroot 1-1-2021	Begroot 1-1-2022	Begroot 1-1-2023	Begroot 1-1-2024
A. Algemene reserve					
Mobiel	4.878.673	4.849.623	4.831.223	4.831.223	4.831.223
subtotaal A	4.878.673	4.849.623	4.831.223	4.831.223	4.831.223
B. Bestemmingsreserves					
Reserve monumenten	25.959	25.959	25.959	25.959	25.959
Reserve sociaal domein	620.154	620.154	620.154	620.154	620.154
Vervangingsreserve inventaris gemeentehuis	69.195	75.881	82.567	89.253	95.939
Reserve digitalisering	130.400	130.400	130.400	130.400	130.400
Reserve fietspaden	147.551	147.551	147.551	147.551	147.551
Reserve wegen	82.524	85.745	88.966	92.187	95.408
Reserve begraafplaats	67.538	67.538	67.538	67.538	67.538
Reserve Energietransitie	187.500	0	0	0	0
Reserve dekking kapitaallasten	3.820.831	5.812.266	5.640.454	5.470.205	5.300.491
subtotaal B	5.151.653	6.965.494	6.803.589	6.643.248	6.483.441
C. Voorzieningen					
Voorziening riolering	720.000	804.000	878.000	952.000	1.022.000
Voorziening wachtgeld/pensioen wethouders	248.404	263.404	278.404	293.404	308.404
subtotaal C	968.404	1.067.404	1.156.404	1.245.404	1.330.404
Totaal	10.998.730	12.882.521	12.791.216	12.719.875	12.645.068

Bij het vermelden van de stand van de reserves en voorzieningen gaat het altijd om een momentopname. De cijfers in de eerste kolom zijn gebaseerd op de laatst formeel vastgestelde cijfers van de jaarrekening 2018 en aangevuld met de verwachte mutaties (claims) in 2019. Voor de reserve Energietransitie geldt dan bijvoorbeeld dat er in dit overzicht vanuit wordt gegaan dat het beschikbaar gestelde krediet in 2020 volledig ten laste van deze reserve komt. In de praktijk is het goed denkbaar dat dit voor een deel naar latere jaren verschuift.

In de overige jaren zijn de vaste en bekende toevoegingen en onttrekkingen verwerkt, waaronder een deel van de laatste winst op De Del die naar verwachting in 2020 wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Overige financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten met ingang van het begrotingsjaar 2016 een basisset van vijf financiële kengetallen op te nemen. Doel is 1 oogopslag de gemeenteraad meer inzicht te bieden in de financiële positie van de gemeente.

Financiële kengetallen	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Netto schuldquote	-96%	-152%	-184%	-195%	-193%	-192%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	-96%	-152%	-184%	-195%	-193%	-192%
Solvabiliteitsratio	82%	87%	87%	87%	86%	85%
Kengetal grondexploitatie	9%	0%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	0,3%	0,3%	0,0%	1,0%	0,7%	1,4%
Belastingcapaciteit	126%	131%	129%	129%	129%	129%

Betekenis van de kengetallen

Net als bij het weerstandsvermogen gelden ook voor deze kengetallen geen harde normen. Wel zijn er algemene bandbreedtes waarmee een indruk kan worden verkregen over de waarde van het kengetal.

	Categorie A Voldoende	Categorie B Matig	Categorie C Onvoldoende
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	>130%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	< 90%	90%-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20%-50%	<20%
Kengetal grondexploitatie	< 20%	20%-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr <u>en</u> Mrj >0%	Begr <u>of</u> Mrj >0%	Begr <u>en</u> Mrj <0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95%-105%	>105%

Netto schuldquote inclusief alle verstrekte leningen

Beide zijn voor Rozendaal gelijk omdat er geen doorverstrekte geldleningen aan bijvoorbeeld woningcorporaties zijn. De netto schuldquote geeft het niveau aan van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 90% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarezone (rood). Het bestuur moet er werk van maken om de schuld te verlagen. (Bron: VNG -website).

Solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Rozendaal in staat is op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Kengetal grondexploitatie

De grondexploitatie kan een grote invloed op de financiële positie van een gemeente hebben (zowel positief als negatief). Dit kengetal geeft een indicatie van het relatieve belang van de grondexploitatie voor Rozendaal. Het percentage is de waarde van bouwgronden in relatie tot de totale baten exclusief de reserves.

In het kengetal is nu rekening gehouden met de voortgang van De Del waarbij er vanuit wordt gegaan dat de boekwaarde met de jaarrekening wordt afgeboekt met de verkopen van De Del. De jaarlijkse actualisatie (maart 2019) van de grondexploitatie geeft overigens een concreter beeld van het verwachte verloop van grondexploitaties.

Structurele exploitatieruimte

Aan de hand van dit kengetal kan het structurele en reële evenwicht van de begroting beoordeeld worden. Een percentage van 0% betekent een sluitende begroting, een positief percentage wil zeggen dat er begrotingsruimte is. In dit geval biedt het financieel meerjarig perspectief bij de begroting dan ook een betere indicatie.

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen kan worden gerelateerd aan de totale woonlasten. De woonlasten worden bepaald aan de hand van de OZB, de riolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in Rozendaal. De gemiddelde WOZ waarde in Nederland bedroeg in 2018 € 230.000 en in Rozendaal € 469.000. Dat is dan ook de reden voor het hoge percentage. Dit zegt echter niets over de feitelijke onbenutte belastingcapaciteit, dat is immers een politieke keuze (zie ook de opmerking onder het kopje Artikel 12).

Berekening van de kengetallen

	Kengetal	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1 A Netto Schuldquote (incl. verstrekte leningen)							
A	Vaste schulden (cf art 46 BBV)	0	0	0	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (cf art 48 BBV)	1.268.214	625.000	625.000	625.000	625.000	625.000
C	Overlopende passiva (cf art.49 BBV)	1.967	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
D	Financiële activa (cf. art 36 lid d, e en f)	1.529.866	1.598.000	1.638.866	1.693.666	1.748.666	1.803.866
E	Uitzettingen < 1 jaar	5.208.069	5.452.580	5.890.901	5.868.160	5.839.282	5.883.461
F	Liquide middelen (cf.art 40 BBV)	345.039	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000
G	Overlopende activa (cf art. 40a BBV)	46.607	470.000	470.000	470.000	470.000	470.000
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV excl mut.reserves)	6.100.370	4.568.060	4.036.139	3.824.852	3.867.461	3.947.287
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	-96%	-152%	-184%	-195%	-193%	-192%
2. Solvabiliteitsratio							
A	Eigen vermogen (cf art 42 BBV)	10.394.833	10.947.675	11.844.167	11.682.262	11.521.921	11.362.114
B	Balans totaal	12.633.417	12.544.580	13.546.571	13.473.666	13.402.325	13.327.518
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	82%	87%	87%	87%	86%	85%
Kengetal grondexploitatie							
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf art 38 lid a punt 1 BBV)	0	0	0	0	0	0
B	Bouwgronden in exploitatie	551.392	0	0	0	0	0
C	Totale baten cf art 17 lid c BBV (excl mut.reserves)	6.100.370	4.568.060	4.036.139	3.824.852	3.867.461	3.947.287
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	9%	0%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte							
A	Structurele lasten	3.561.248	3.675.410	3.876.121	3.933.469	4.000.070	4.053.569
B	Structurele baten	3.525.370	3.689.814	3.730.820	3.809.852	3.867.461	3.947.287
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	26.798	134.915	26.798	9.907	9.907	9.907
D	Totale structurele onttrekkingen aan reserves	82.473	136.487	171.793	171.812	170.249	169.714
E	Totaal baten	6.100.370	4.568.060	4.036.139	3.824.852	3.867.461	3.947.287
	Structurele exploitatieruimte (((B-A)+(D-C))/E x 100%	0,3%	0,3%	0,0%	1,0%	0,7%	1,4%
Belastingcapaciteit, woonlast meerpersoonshuishouden							
A	OZB lasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	504	496	486	486	486	486
B	Rioolheffing voor een gezin	220	212	220	220	220	220
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	239	237	245	245	245	245
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0	0	0	0
E	Totaal woonlasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	963	945	951	951	951	951
F	Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in 2019*	766	723	740	740	740	740
	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%	126%	131%	129%	129%	129%	129%

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Rozendaal beslaat een oppervlakte van 2.795 hectare. Hier wonen, werken en recreëren mensen waarvoor veel kapitaalgoederen nodig zijn. In deze paragraaf geven we inzicht in de onderhoudstoestand en de kosten van onze belangrijkste groepen kapitaalgoederen (wegen, riolering/water, openbare verlichting, groen en gebouwen). Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële consequenties ervan. De lasten hiervan komen in verschillende programma's tot uitdrukking.

Beleid voor beheer kapitaalgoederen

Voor het onderhoud hanteren we de volgende plannen:

Nota	Jaar van vaststelling/beoordeling
Onderhoudsinventarisatie wegen (2015-2024)	2018
Onderhoudsplan riolering (2019 - 2023)	2018
Groenplan (2015 – 2020)	2015

Wegbeheer

Bij de begroting 2019 is besloten om bij groot onderhoud van een aantal binnenwegen het asfalt te vervangen door klinkers. In de meerjarenbegroting is met de kapitaallasten van die investeringen rekening gehouden. Voor een klein deel van de wegen geldt onderhoud met asfalt waarvoor een reserve wordt aangehouden.

Voordat tot daadwerkelijke uitvoering van het wegbeheer wordt overgegaan wordt ook het riool geïnspecteerd om te beoordelen of er 'werk met werk' gemaakt kan worden en we voorkomen dat niet veel later diezelfde weg weer open moet voor periodiek onderhoud aan het riool.

Investeringschema (inclusief bijstelling 2019 ten opzichte van de vorige begroting)

Straat	2019	2020	2021	2022	2023
Ringallee					30.000
De Genestetlaan	375.000				
Jachtlaan	71.000				
d' Outreinstraat		75.000			
Schout Leermolenstraat			80.000		
Mr. Van Hasseltlaan				105.000	
Vossenberglaan (Jachtlaan tot Steenhoek)		65.000			
De Moestuin		90.000			
Totaal	446.000	230.000	80.000	105.000	30.000

Riolering

In 2018 is een nieuw verbreed rioleringsplan (vGRP) vastgesteld. Dit plan is de uitvoering van de wettelijke verplichting dat de gemeente een rioleringsplan moet hebben. In dit plan zijn de normen bepaald voor de kwaliteit van het onderhoud en milieu. In dit plan wordt aangegeven welke investeringen er jaarlijks nodig zijn om aan de gestelde voorwaarden uit het plan te voldoen. De hieruit voortvloeiende lasten zijn in de begroting verwerkt. Als blijkt dat investeringen niet direct noodzakelijk zijn, dan zullen deze investeringen worden uitgesteld.

Verder hebben metingen hebben uitgewezen dat wij voldoen aan de basisinspanning (afkoppelen) zoals deze is opgelegd door de Provincie. Dit is vastgelegd in het BRP (Basis rioleringsplan) en getoetst door het waterschap Rijn&IJssel. Door de invoering van de Wet gemeentelijke watertaken zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de ruimtelijke inpassing van maatregelen die de waterbeheerder betreft. Daarnaast kent de wet drie zorgplichten toe aan gemeenten: afvalwater, hemelwater en grondwater. In het vGRP wordt met deze nieuwe zorgplichten rekening gehouden.

Naast het opstellen en periodiek herzien van het vGRP (vooral ook bedoeld om tijdig de kosten voor riolering in beeld te hebben) wordt er jaarlijks zo'n 1500 meter riolering geïnspecteerd. Daaruit volgen aanbevelingen voor

onderhoud dan wel herstel/vervanging zodat die activiteiten op het juiste moment worden uitgevoerd en er ook geen onnodige kosten worden gemaakt.

Op basis van het huidige vGRP is de eerste grote investering voorzien in 2020 voor ongeveer € 0,7 miljoen.

Gemeentebouwen

In de jaarrekening 2013 is de voorziening voor het onderhoud van de gemeentebouwen opgeheven. Om het benodigde onderhoud uit te kunnen voeren is jaarlijks per gebouw een budget in de begroting opgenomen. Om deze budgetten te kunnen bepalen is een onderhoudsplanning gemaakt waarbij gebruik is gemaakt van ervaringscijfers. De budgetten in de begroting zijn toereikend voor het noodzakelijke onderhoud.

Voor het onderhoud van de nieuwe school is in 2019 een contract afgesloten. Het deel voor de gemeente (gymzaal) wordt via de VVE verrekend en hiermee is in de begroting rekening gehouden.

Groenplan

In dit plan is voor de lange termijn aangegeven waar het openbaar groen verbeterd of aangepast kan worden. Hieraan is gevolg gegeven door uitvoering van een groot aantal zaken. Tevens wordt in dit plan beschreven hoe Rozendaal met het openbaar groen om wil gaan. Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met de hierin beschreven zaken. In 2015 is een Groenplan vastgesteld. De kosten voor onderhoud van het groen zijn opgenomen in de begroting.

Paragraaf 4 Financiering

De paragraaf financiering geeft jaarlijks inzicht in de ontwikkelingen rond de meerjaren financiering, het te voeren beleid op dit gebied en in de risico's die de gemeente daarbij loopt. Zoals wettelijk voorgeschreven hanteren we hiervoor een treasurystatuut dat door de raad is vastgesteld. In het treasurystatuut staat aan welke partijen en onder welke condities de gemeente geld mag uitlenen en bij welke partijen en onder welke condities beleggingen en financieringen kunnen plaatsvinden. De uitgangspunten zijn gebaseerd op een risicomijdend treasurybeleid. De gemeente verricht geen 'near banking'- of 'banking'-activiteiten omdat dit niet tot de kernactiviteiten van de gemeente behoort.

Risicobeheer

In deze paragraaf wordt, via een aantal tabellen, inzicht gegeven in de risico's met betrekking tot de vlottende schuld (kasgeldlimiet) en de risico's op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico op opgenomen kortlopende geldleningen tot een acceptabel maximum te beperken. Kortlopende leningen zijn immers 'goedkoper' dan langlopende leningen. Een risico hierbij is echter dat het lagere rentepercentage ook voor een korte periode van toepassing is. Om te voorkomen dat gemeenten met omvangrijke kortlopende leningen bij forse rentestijgingen in de problemen komen is er een landelijke kasgeldlimiet vastgesteld. In Rozendaal is dit voorlopig niet aan de orde, omdat er sprake is van een hoog bedrag aan eigen liquide middelen.

Kasgeldlimiet

	Begroting 2020
Omvang begroting per 1 januari (afgerond)	4.210.490
1. Toegestane kasgeldlimiet (8,5% begroting)	357.892
2. Omvang vlottende korte schuld (rekening-courant Gemeente)	625.000
3. Vlottende middelen (kortlopende vorderingen)	5.861.851
4. Totaal kasgeld (2) – (3)	-5.236.851
5. Toegestaan kasgeldlimiet (1)	357.892
6. Overschrijding kasgeldlimiet (4-5)	-5.594.742

Het negatieve bedrag bij de overschrijding van de kasgeldlimiet betekent in dit geval dus een overschot op de kasgeldlimiet en ruimschoots binnen de norm.

Renterisiconorm

Eventuele renterisico's op de langere termijn worden beheerst door de toepassing van de zogenaamde renterisiconorm. In de kern komt deze erop neer dat niet op eenzelfde moment een omvangrijke herfinanciering van langlopende leningen plaatsvindt tegen op dat moment bijvoorbeeld fors hogere rentepercentages. Met het toepassen van een renterisiconorm worden de renterisico's gespreid.

De gemeente Rozendaal kent momenteel (en dat is ook niet voorzien) geen langlopende leningen, derhalve is berekening van de norm niet aan de orde.

Uitgezette middelen

De gemeente Rozendaal heeft een goede liquiditeitspositie, in 2020 voorzien we dat we gemiddeld een bedrag van ruim € 5 miljoen aanhouden bij de schatkist. Gezien de huidige omstandigheden op de geld- en kapitaalmarkt valt hierop nauwelijks rendement te behalen. Deze middelen uitlenen aan andere gemeenten is toegestaan maar ook die gemeenten kunnen momenteel tegen hele lage percentages lenen bij bijvoorbeeld de BNG.

Garanties op leningen aan derden

Er zijn op dit moment geen garanties op leningen aan derden verstrekt.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF)

De wet is in 2013 aangenomen. De decentrale overheden hebben door deze wet nog eens nadrukkelijk de zelfde verantwoordelijkheid opgelegd gekregen voor een gedegen begrotingsbeleid. Doel is om samen het Nederlandse begrotingstekort binnen de perken te houden. Er wordt gewerkt met het zogenaamde EMU-saldo en Europese normeringen hiervoor. Tevens is bepaald dat overtollige kasmiddelen belegd dienen te worden bij het Rijk. Dat geldt dus ook voor de gemeente Rozendaal.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

Via de programmabegroting krijgen het college en de ambtelijke organisatie financiële kaders waarbinnen maatschappelijke effecten gerealiseerd moeten worden. Daarbij moet aan de geldende regelgeving worden voldaan. De middelen moeten rechtmatig en ook doelmatig worden ingezet. Dit is een taak van bestuur en management. Om dit waar te kunnen maken moet niet alleen de bedrijfsvoering op orde zijn, maar moet ook actief worden ingespeeld op inhoudelijke ontwikkelingen en de dynamiek van de omgeving. Een begrotingsparagraaf Bedrijfsvoering is door het Besluit begroting en verantwoording (BBV) verplicht gesteld. (De toelichting stelt; *“Bedrijfsvoering is heden ten dage (...) meer en meer van belang voor het verwezenlijken van de programma’s en in verband daarmee voor een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend beheer en beleid. (...) De bedrijfsvoeringsparagraaf dient inzicht te geven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering”*)

De bedrijfsvoering is van belang voor het verwezenlijken van de programma’s voor een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend beheer en beleid. Bedrijfsvoering omvat de vakgebieden Personeel en Organisatie, Informatisering, Juridische zaken, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting en valt primair onder de verantwoordelijkheid van het college.

Bestuur / Personeel en organisatie

Gemeenteraad

Op 21 maart 2018 zijn gemeenteraadsverkiezingen gehouden wat heeft geleid tot de volgende zetelverdeling:

- Rosendaal’74 3 zetels
- PAK 3 zetels
- BGR 3 zetels

College burgemeester en wethouders

Na de gemeenteraadsverkiezingen is de coalitie Rosendaal’74-PAK voortgezet met als wethouders mevrouw Albricht-Brinkman en de heer Logemann. In februari 2019 is mevrouw Weststeijn geïnstalleerd als nieuwe burgemeester van Rozendaal.

Organisatie ontwikkeling

De samenleving verandert en het krachtenveld waarbinnen gemeentelijke medewerkers opereren is complexer geworden. Technologische innovaties volgen elkaar in een steeds hoger tempo op en de maatschappelijke eisen die aan de overheid worden gesteld, veranderen. Inwoners zijn goed geïnformeerd, kritisch en willen meedenken met ruimte voor eigen initiatieven. Onze inwoners verwachten service op een steeds hoger niveau. Daardoor is verandering een continue factor geworden. Dat vraagt aanpassingen van onze organisatie en biedt kansen om ons werk slimmer, sneller en met meer vrijheid en zelfstandigheid te doen. Het vertrekpunt daarbij blijft dat de organisatie erop is ingericht om de dienstverlening persoonlijk en dichtbij vorm te geven.

In 2019 zijn de nodige voorbereidende handelingen getroffen om uitvoering te geven aan het principebesluit een aantal taken aan De Connectie en de gemeente Rheden uit te besteden op basis van DVO’s. We worden dus geen partner in de Gemenschappelijke Regeling De Connectie. Dit proces verloopt iets trager dan verwacht, maar voorop staat dat de overdracht van taken geen inbreuk moet maken op de huidige bedrijfsvoering in termen van continuïteit.

De Connectie is zelf ook nog volop in ontwikkeling en dient daarnaast deels achterstallig onderhoud (met name ICT) weg te werken. Dit heeft ook effect op de organisatie van de uit te besteden taken. Zo heeft er zowel een aanbesteding van een nieuw financieel systeem als een nieuw belastingpakket plaatsgevonden.

Ten aanzien van Financiën (onderbrengen financiële administratie bij De Connectie) vinden in het laatste kwartaal de laatste testen voor de administratie van Rozendaal plaats. Op 1 januari 2020 stappen de gemeenten Arnhem, Renkum en De Connectie zelf over op het nieuwe systeem. Rozendaal volgt maximaal één maand later om de overgang voor alle betrokken organisaties goed te kunnen managen.

Ten aanzien van Belastingen is de implementatie van de nieuwe ‘digitale belastingbalie’ voorzien voor het tweede kwartaal 2020 voor alle aangesloten gemeenten. Alle inwoners van de aangesloten gemeenten hebben dan ook voortaan toegang tot dezelfde digitale belastingbalie. We hebben ervoor gekozen om ook dan pas die taken over te dragen. Dit betekent dat we het opleggen van de aanslagen voor 2020 nog zelf zullen doen. Wel is medio 2019 het proces van de WOZ-taxatie alvast overgedragen aan De Connectie.

Aan de overdracht van onderdelen van ICT is geen bijzondere deadline gekoppeld, maar bestaan er wel verschillende afhankelijkheden met systemen die zich op diverse plekken bevinden. Dit willen we dan ook zo gelijkmatig mogelijk uitrollen zonder verstoring op de continuïteit van de bedrijfsprocessen.

Daar ligt ook een 'link' met het vierde thema; het onderbrengen van Burgerzaken bij de gemeente Rheden. De bedoeling is dat die processen voor Rozendaal en Rheden praktisch en feitelijk op dezelfde wijze worden ingericht om een efficiënte uitvoering door één groep medewerkers te faciliteren. Dit moet echter wel in afzonderlijke systemen voor beide gemeenten. Hierbij is een snelle en stabiele internetverbinding (desnoods dubbel uitgevoerd) cruciaal omdat er steeds meer data en applicaties 'buiten de deur' staan.

Over de stand van zaken met betrekking tot de organisatieontwikkeling, wordt de raad in het vierde kwartaal van 2019 nog afzonderlijk geïnformeerd.

Integriteit

In de gemeente Rozendaal is zowel voor de bestuurders van de gemeente als voor de ambtenaren een gedragscode vastgesteld. In de wet is bepaald dat het college over het gevoerde integriteitbeleid voor de ambtenaren jaarlijks verantwoording dient af te leggen aan de gemeenteraad.

In de Ambtenarenwet is de bepaling opgenomen dat ambtenaren een eed of belofte moeten afleggen dat hij of zij zich als een goed ambtenaar zal gedragen en als een goed ambtenaar zal handelen. Het zittende personeel heeft hiertoe een schriftelijke verklaring getekend die in het personeelsdossier is opgeborgen. Nieuwe medewerkers dienen een soortgelijke verklaring te tekenen, nadat zij de ambtseed/belofte hebben afgelegd ten overstaan van de burgemeester, in aanwezigheid van diens direct leidinggevende en de gemeentesecretaris. Aan het integriteitsbeleid wordt aandacht geschonken bij de jaarlijkse functioneringsgesprekken. In de praktijk blijken zich geen problemen op dit gebied voor te doen. De medewerkers zijn ervan doordrongen dat in een kleine gemeenschap als Rozendaal integriteit van het grootste belang is.

Behalve de gedragscode voor de ambtenaren heeft Rozendaal al sinds 2002 een zogenaamde klokkenluidersregeling. Daarin is bepaald dat ambtenaren (desgewenst anoniem) misstanden kunnen melden. Van deze klokkenluidersregeling is in Rozendaal nog nooit gebruik gemaakt.

Financiële functie

Voor de financiële functie van de gemeente zijn vastgesteld een financiële verordening, voorgeschreven in artikel 212 Gemeentewet en een controleverordening voorgeschreven in artikel 213 Gemeentewet en is een controlecommissie ingesteld. Vanaf de jaarrekening 2016 is Stolwijk Kelderman door de raad als accountant benoemd. De raad heeft een langjarig controleprotocol vastgesteld voor de accountantscontrole op de jaarrekening. Dit heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties.

Administratieve organisatie

Voor een groot aantal processen zijn procesbeschrijvingen vereist. Deze zijn opgenomen in het rapport Administratieve Organisatie. Voorts zijn in het kader van de functiebeschrijvingen globale taakbeschrijvingen opgesteld. Op tal van terreinen wordt de gemeente onderworpen aan (verplichte) controles, audits en zelfevaluaties. Voor burgerzaken betreft het de jaarlijkse zelfevaluaties voor de Basisregistratie Personen (BRP) en voor de reisdocumenten. Jaarlijks dienen daarvoor echter ook controlewerkzaamheden plaats te vinden.

De handhaving van allerlei wet- en regelgeving met name op het gebied van brandveiligheid, bouw- en woningzicht en milieu wordt frequent geïnspecteerd. Op het gebied van sociale zaken bestaat het instrument van de single-audit en op financieel gebied de accountantscontrole. Daarnaast zijn voor meerdere terreinen beveiligingsplannen opgesteld (onder andere voor burgerzaken en de informatie-uitwisseling). De complexiteit en daarmee de administratieve last van deze werkzaamheden neemt jaarlijks toe. Het is steeds lastiger, zeker bij '1-persoons-functies', om de kennis over alle randvoorwaardelijke zaken zoals recent de AVG en toenemende eisen over informatieveiligheid, naast de inhoud van het werk, actueel te houden.

Kengetallen en kosten personeel en organisatie

Omschrijving	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Formatieplaatsen (fte)	10,8	10,8	10,8
Medewerkers (aantal)	12	12	12
Mannen (%)	58%	58%	58%
Vrouwen (%)	42%	42%	42%
Ziekteverzuim (%)	2,70%	1,60%	2,00%
Instroom (%)	8%	25%	8%
Uitstroom (%)	8%	25%	0%
Deeltijders (%)	42%	42%	42%
Leeftijd (gemiddeld)	54,9	54	52
Maximum Salarisschaal (%)	92%	91%	92%
Budget opleidingen (% loonsom)	0,31%	0,84%	0,84%

In 2020 bestaat de formatie uit 10,8 formatie-eenheden (fte's). De vaste bezetting is echter nog niet op dat niveau. In deze cijfers is bij burgerzaken en financiën nog sprake van gedeeltelijke vacature ruimte. Daarop vinden eventueel aanpassingen plaats op het moment dat de organisatie van die taken definitief duidelijk is (in de tussentijd wordt hiervoor ingehuurd). Vooralsnog wordt geen uitbreiding van de formatie voorzien.

Voor een aantal werkzaamheden wordt gewerkt met een flexibele schil. Te denken valt aan werkzaamheden op het gebied van RO, milieu, monumentenzaken maar ook archief en incidentele projecten. De inhuur voor WOZ/belastingen is in 2019 afgebouwd. Voor 2020 is nog gedeeltelijk inzet nodig voor het heffen en innen van de belastingen en het borgen van de overdracht waarna deze taken en ook de inhuur vervallen. Tot slot maakt de gemeente gedurende het hele jaar gebruik van medewerkers van arbeidsontwikkelbedrijf Scalabor voor werkzaamheden in de buitendienst.

Toelichting kengetallen

Uit de cijfers valt op te maken dat er sprake is van een stabiel personeelsbestand. Dat is enerzijds prettig omdat hiermee de continuïteit binnen de organisatie goed gewaarborgd is, anderzijds is verversing van het ambtelijk apparaat ook prettig vanwege een frisse blik zo nu en dan en ten behoeve van de continuïteit op langere termijn.

Ziekteverzuim

	2018	2019	2020
Verzuimpercentage	2,00%	1,90%	2,00%
Kort (0-8 dagen)	2,00%	1,90%	2,00%
Middellang (8-43 dagen)	0%	0%	0%
Lang (>43 dagen)	0%	0%	0%

Het verzuimpercentage is de laatste jaren al laag en was na een kleine piek in 2017 in 2018 weer op het 'gebruikelijke Rozendaalse' gemiddelde van 2%. Het cijfer van 2019 is het actuele cijfer (peildatum september).

Het, laatst bekende, landelijk gemiddelde percentage bij gemeenten bedraagt 5,8%. Gelukkig voor, in de eerste plaats, onze medewerkers en de organisatie is er de laatste jaren geen sprake van langdurig verzuim. Wanneer hiervan wel sprake is, heeft dat direct een enorme impact op de ziekteverzuimcijfers door de kleine aantallen.

Het actuele ziekteverzuimpercentage is 2% en dat is dan ook als inschatting voor 2020 aangehouden.

Inkoop en aanbesteding

In 2016 is de Aanbestedingswet herzien. Met de Aanbestedingswet worden de Europese wetten en richtlijnen omgezet naar nationale wetgeving. Voor de vertaling naar de praktijk geldt het zogenaamde Aanbestedingsreglement Werken 2016 (ARW) en de Gids Proportionaliteit. De aanbestedingswet bepaalt dat het werken met de ARW verplicht wordt gesteld voor het aanbesteden van werken onder de Europese aanbestedingsdrempels. In 2016 is in Rozendaal besloten deze landelijke regels te volgen en geen eigen inkoopbeleid vast te stellen.

Overigens merken we dat die Europese aanbestedingsregels zo nu en dan wel knellen met onze bedrijfsvoering. Bij de 'grotere' werken is er over het algemeen geen probleem, bij de start is dan wel duidelijk en/of wenselijk dat er Europees of anderszins aanbesteed dient te worden. Meerdere gemeenten ervaren problemen bij de verlenging

van contracten waarvan bij het aangaan niet altijd de looptijd even goed is in te schatten, dat doet zich vooral bij de inhuur van personeel voor. Voor de gemeente Rozendaal knelt dit, in relatie tot de begrotingsrechtmatigheid, dan extra omdat de goedkeuringstolerantie erg laag is vanwege het lager begrotingstotaal.

Voor de verschillende contracten in het kader van de organisatieontwikkeling wordt hier dan ook extern advies ingeschakeld waarmee we borgen dat we rechtmatig handelen en tegelijk onze bedrijfsvoering zo efficiënt mogelijk inrichten.

Kosten bedrijfsvoering

Bij programma 0 is het taakveld Overhead opgenomen. In deze paragraaf zijn de kosten daarvan per onderdeel nader toegelicht. Dit betreft de toelichting ten opzichte van de begroting 2019, een groot deel van die wijzigingen was overigens al onderdeel van de kadernota.

Personeelslasten

Besteding budgetten eigen personeel en inhuur derden voor normale bedrijfsvoering

In het volgende overzicht staan de personeelsbudgetten voor de normale bedrijfsvoering (exclusief bestuur). We hanteren dit overzicht voor een afweging bij inhuur. In de tabel staan de reguliere personeelsbudgetten (gebaseerd op de bestaande formatie) en het inhuurbudget voor de structurele taken waar altijd al voor wordt ingehuurd.

Onderdeel	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Reguliere organisatie	682.269	800.299	831.192
Inhuurbudget	348.477	144.690	144.663
Totaal	1.030.746	944.989	975.855

De werkelijke kosten voor het eigen personeel zijn in 2018 lager geweest vanwege een lagere bezetting, dit is gecompenseerd door extra inhuur waarvoor ook aanvullend budget beschikbaar is gesteld. De hogere kosten ten opzichte van 2019 zijn vooral het gevolg van loon- en premiestijgingen.

Verder bevat het budget reguliere organisatie ook de vacatureruimte voor een eventuele inhuur op financiën en burgerzaken.

Inhuur personeel voor projecten

Naast de inzet van extern personeel voor onze normale bedrijfsvoering zetten we extern personeel in voor projecten, bijvoorbeeld voor De Del of de energietransitie. De kosten daarvan worden binnen de betreffende projecten gedekt.

Overige personeelslasten

Onderdeel	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Overige personeelslasten (reis- en verblijfkosten, opleidingskosten, etc.)	25.102	24.030	24.630

Geen bijzondere ontwikkelingen.

Informatisering en automatisering (I&A)

De zorg voor een goede informatievoorziening is een vitaal onderdeel binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering, waarbij automatisering van wezenlijk belang is. Vrijwel alle processen worden ondersteund met ICT-middelen. Bij het uitbesteden van taken, wordt de ICT-component als het ware mee uitbesteed.

De toekomstige verplichtingen op het gebied van digitalisering worden met behulp van een extern bureau in beeld gebracht. Deze zogenaamde 'roadmap' wordt elk jaar geactualiseerd. De uitkomst ervan wordt opgenomen in de begrotingen voor de komende jaren.

Een grote uitdaging hierbij op voorhand is de organisatie van ICT in verhouding betaalbaar te houden. Bekend is dat op dit onderdeel sprake is van belangrijke schaalnadelen vanwege de geringe omvang van de gemeente.

Onderdeel	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Kosten ICT (licenties software, kapitaal lasten diverse applicaties)	130.344	169.295	171.820

Het budget voor 2020 is alleen aangepast met de inflatiecomponent en is in een eerder stadium al verhoogd in verband met de kosten voor de organisatieontwikkeling. Omdat bij het uitbesteden van taken de ICT-component als het ware mee wordt uitbesteed, zullen de ICT-kosten zoals hier gepresenteerd dalen. Die kosten worden dan onderdeel van de dienstverlening die wordt afgenomen.

Huisvesting

De huisvesting voor het gemeentelijk personeel is voldoende. Alle personeelsleden hebben een goede werkplek, qua vergaderruimten is het gemeentehuis niet ruim bedeed. Er wordt op de juiste wijze aandacht geschonken aan ARBO-voorzieningen. Een deel van het gemeentehuis is langjarig verhuurd aan 't Regthuys'. Die opbrengst is in onderstaande tabel verdisconteerd in de cijfers.

Onderdeel	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Huisvesting (energie, water, aankoop niet duurzame goederen en diensten, specifieke verbruiksgoederen, huren, verzekeringen, afschrijving), per saldo	33.648	43.617	27.512

De energiekosten dalen door het gebruik van zonnepanelen. Daarnaast kan sinds 2018 een beroep worden gedaan op een subsidieregeling voor monumenten voor een deel van het onderhoud.

Overige kosten organisatie (o.a. facilitaire zaken)

Onderdeel	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Overige organisatiekosten (repro, huishoudelijke zaken, postverzorging, inventaris, tijdschriften en abonnementen, algemene benodigdheden, contributies, verzekeringen etc.), per saldo	151.706	202.466	204.819

Deze post bevat ook een zogenaamde 'stelpost' van € 70.000. Deze post was onderdeel van de besluitvorming over de organisatieontwikkeling en heeft in de begroting van 2019 al geleid tot een bijstelling. Samen met een aantal automatiseringsbudgetten vormt deze post een dekkingsmiddel voor de meerkosten van de uit te besteden taken. Wanneer daar volledige duidelijkheid over is, worden de relevante posten in de begroting hierop aangepast.

Tractie

De kostenplaats tractie heeft betrekking op het materiaal dat in gebruik is voor onze buitendienst.

Onderdeel	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Brandstof, onderhoud, belastingen, verzekeringen, etc. per saldo	18.423	39.930	44.023

De kostenstijging in 2020 kan worden toegerekend aan zowel hogere kapitaallasten vanwege de vervanging van werkmaterieel (onder andere trekker en Mercedes) als het onderhoud daarvan.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In artikel 1 lid b BBV wordt het als volgt gedefinieerd: “Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.”

Wat is ons beleid?

Deelname aan een verbonden partij wordt bepaald door doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering van de taak. Op voorkomende beleidsterreinen stimuleren de hogere overheden samenwerking in een verbonden partij. Als voorbeeld geldt de jeugdzorg die na de transitie feitelijk bestaat uit 3 onderdelen: de landelijke, de bovenlokale en de lokale zorg. Het rijksbeleid is er op gericht om de bovenlokale zorg onder te brengen bij gemeenten of samenwerkingsverbanden met 100.000+ inwoners.

Wat is het belang voor de gemeenteraad?

Deze paragraaf is om twee redenen van belang voor de raad. Allereerst voeren de “verbonden partijen” vaak beleid uit dat gemeenten in principe zelf ook kunnen uitvoeren. We mandateren als het ware de “verbonden partijen”. We houden de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Voor de raad blijft er dus nog steeds een kaderstellende en controlerende taak over bij die programma's. Daarnaast zijn er de financiële risico's die we met ‘verbonden partijen’ kunnen lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. Bij het aangaan en onderhouden van contacten met “verbonden partijen” is van belang om:

- af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren;
- te bekijken welke manier de beste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals we voor ogen hebben;
- te zorgen dat we voldoende inhoudelijk en financieel inzicht hebben en houden in het uitvoeren van een taak.

Bestuur en toezicht

De meeste verbonden partijen van de gemeente zijn gemeenschappelijke regelingen, deze zijn gebaseerd op de wet gemeenschappelijke regelingen. Als publiekrechtelijke lichamen zijn bepalingen van Gemeentewet, Provinciewet of Waterschapswet ook voor de gemeenschappelijke regelingen van toepassing. Via vertegenwoordiging in dagelijks en/of algemeen bestuur is het toezicht (governance) geregeld. Voor de privaatrechtelijke rechtspersonen (de vennootschappen) hebben we minder instrumenten in handen. Hier maken we gebruik van de beschikbare wettelijke mogelijkheden als het stemrecht van de aandeelhouder en toezicht door raden van commissarissen.

Invloed

Over het algemeen is de invloed van de gemeente Rozendaal, vanwege de omvang en het belang, zeer klein te noemen. Van belang is voortdurend af te wegen welke bestuurlijke en ambtelijke capaciteit dan geïnvesteerd wordt in de betreffende verbonden partij gegeven dat belang. Het is ook niet altijd noodzakelijk omdat de deelname van meerdere gemeenten in gemeenschappelijke regelingen voor een soort natuurlijk aantal ‘checks en balances’ zorgt waar het gaat over bestuur en toezicht.

Overzicht verbonden partijen

Verbonden partijen worden onderscheiden in 3 groepen:

- Gemeenschappelijke regelingen;
- stichtingen en verenigingen;
- coöperaties en vennootschappen.

Gemeenschappelijke regelingen

Deelname in een gemeenschappelijke regeling gebeurt in de gevallen waarin de gemeente, taken waar zij verantwoordelijk voor is, niet anders dan in samenwerking met anderen kan uitvoeren. De Wet gemeenschappelijke regelingen regelt deze samenwerkingsvorm. Het bestuur van de gemeenschappelijke regelingen wordt meestal gevormd door een afvaardiging van de deelnemers en de besluitvorming vindt plaats op basis van meerderheidsbesluiten. Met deze constructie wordt een stuk autonomie overgedragen aan de regeling. De door de gemeente aangewezen vertegenwoordigers in de besturen informeren college en raad over relevante ontwikkelingen. De betreffende organen leggen hun begroting, rekening en andere beleidsplannen voor aan de gemeente.

In verband met voorgeschreven wijzigingen op grond van de aanpassingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) presenteren wij onderstaand de informatie in de vorm die sinds 2015 is voorgeschreven. We hanteren de meest (officiële) beschikbare cijfers, over het algemeen betreft het dan de jaarrekening 2018.

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (GR)																	
Vestigingsplaats	Arnhem																
Programma	Programma 1 Veiligheid en Programma 7 Volksgezondheid en Milieu																
Openbaar belang	De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: <ol style="list-style-type: none"> Brandweezorg; Publieke gezondheid GHOR Rampenbestrijding en crisisbeheersing Gemeenschappelijke meldkamer 																
Ontwikkelingen	In september 2015 is de GR, met instemming van de raad van Rozendaal, voor het laatst gewijzigd..																
Financiële bijdrage	2020: € 76.000 (brandweer) en € 47.000 (volksgezondheid)																
Risico	Op basis van inwoneraantal dragen wij bij aan de kosten.																
Financieel belang	-																
Bestuurlijk belang	De burgemeester en de wethouder sociaal domein zijn lid van het algemeen bestuur																
Financiële gegevens	<table border="0" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;"></th> <th style="text-align: right;">1-1-2018</th> <th style="width: 50%;"></th> <th style="text-align: right;">31-12-2018</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 5.964.000</td> <td>Eigen vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 7.368.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 14.246.000</td> <td>Vreemd vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 17.838.000</td> </tr> <tr> <td>Resultaat 2018</td> <td style="text-align: right;">€ 1.437.000</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		1-1-2018		31-12-2018	Eigen vermogen	€ 5.964.000	Eigen vermogen	€ 7.368.000	Vreemd vermogen	€ 14.246.000	Vreemd vermogen	€ 17.838.000	Resultaat 2018	€ 1.437.000		
	1-1-2018		31-12-2018														
Eigen vermogen	€ 5.964.000	Eigen vermogen	€ 7.368.000														
Vreemd vermogen	€ 14.246.000	Vreemd vermogen	€ 17.838.000														
Resultaat 2018	€ 1.437.000																

Werkvoorziening Midden Gelderland (Presikhaaf bedrijven) (GR) in liquidatie					
Vestigingsplaats	Arnhem				
Programma	Programma 6 Sociaal Domein				
Openbaar belang	Gaf uitvoering aan de Wet sociale werkvoorziening, deze taken zijn ondergebracht bij Scalabor BV.				
Ontwikkelingen					
Financiële bijdrage	In 2020 worden de resterende kosten van de GR gedekt uit de algemene reserve van Presikhaaf Bedrijven. Er is geen sprake meer van een gemeentelijke bijdrage.				
Risico					
Financieel belang					
Bestuurlijk belang	De wethouder is lid van het algemeen bestuur				
Financiële gegevens	<table border="0" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;"></th> <th style="text-align: right;">31-12-2018</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 683.000</td> </tr> </tbody> </table>		31-12-2018	Eigen vermogen	€ 683.000
	31-12-2018				
Eigen vermogen	€ 683.000				

Gelders Archief (GR)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning	
Openbaar belang	Hoofdtak van het Gelders Archief is het beheren van de archiefstukken en collecties van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland. Per 1-1-2020 zal ook de provincie Gelderland toetreden.	
Ontwikkelingen	Door de toetreding zal de GR, evenals de bekostiging ervan, wijzigen.	
Financiële bijdrage	2020: € 11.000	
Risico	Na de reorganisaties draait het Gelders Archief met een positief resultaat. Dit heeft er toe geleid dat er een eigen vermogen is opgebouwd	
Financieel belang	Bij liquidatie zal Rozendaal hier haar bijdrage aan moeten leveren	
Bestuurlijk belang	Namens Rheden/Renkum en Rozendaal is de burgemeester van Renkum lid van het algemeen bestuur.	
Financiële gegevens	<p style="text-align: center;">1-1-2018</p> Eigen vermogen € 221.572 Vreemd vermogen € 19.521.077 Resultaat 2018 - € 12.002	<p style="text-align: center;">31-12-2018</p> Eigen vermogen € 209.570 Vreemd vermogen € 19.283.926

Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA) (GR)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 7 Volksgezondheid en Milieu en programma 8 (VHROSV)	
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Tevens het belang van goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland	
Ontwikkelingen	Deze omgevingsdienst is per 1 april 2013 van start gegaan	
Financiële bijdrage	Basistaken worden uitgevoerd tegen uurtarief op basis van jaarlijks te sluiten overeenkomsten, 2020: naar verwachting € 26.200.	
Risico		
Financieel belang	N.v.t.	
Bestuurlijk belang	Eén lid algemeen bestuur uit Rozendaal. Eén lid dagelijks bestuur (wethouder Renkum) namens Doesburg, Renkum, Rheden en Rozendaal	
Financiële gegevens	<p style="text-align: center;">1-1-2018</p> Eigen vermogen € 771.000 Vreemd vermogen € 3.122.000 Resultaat 2018 € 11.700	<p style="text-align: center;">31-12-2018</p> Eigen vermogen € 783.000 Vreemd vermogen € 4.883.000

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (GR licht)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 4 Onderwijs en programma 6 Sociaal domein	
Openbaar belang	Adequaat en efficiënt vervoer van diverse doelgroepen	
Ontwikkelingen	Geen bijzonderheden.	
Financiële bijdrage	€ 6.000,- per jaar voor de bedrijfsvoeringsorganisatie DRAN (plus de vervoerskosten)	
Risico	Geen	
Financieel belang	Door gezamenlijke sturing en beheersing van de uitvoeringstaken wordt getracht efficiency te bereiken	
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het bestuur (portefeuillehouder verkeer & vervoer)	
Financiële gegevens	<p style="text-align: center;">1-1-2018</p> Eigen vermogen € 0 Vreemd vermogen € 0 Resultaat 2017 € 0	<p style="text-align: center;">31-12-2018</p> Eigen vermogen € 0 Vreemd vermogen € 0

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (GR)				
Vestigingsplaats	Arnhem			
Programma	Programma 6 Sociaal domein			
Openbaar belang	Regio Centraal Gelderland is een samenwerkingsverband van 12 gemeenten in het sociaal domein. Via de module Inkoop koopt de regio gezamenlijk diensten in op het gebied van Wmo en Jeugdhulp. Gezamenlijk wordt de transformatie in het sociaal domein zo goed mogelijk vorm gegeven met als doel optimale dienstverlening voor de inwoners			
Ontwikkelingen	In 2018 is besloten het werkgeverschap sociale wekvoorziening per 1 januari 2019 onder de MGR te brengen.			
Financiële bijdrage	Bijdrage van Rozendaal in 2020 plm € 10.000			
Risico	Geen			
Financieel belang	De regeling biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio en voorziet in specifieke samenwerkingsmodules. Door gezamenlijke sturing en beheersing van de uitvoeringstaken wordt getracht efficiency te bereiken			
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het algemeen bestuur (portefeuillehouder Financiën). Deze heeft één stem.			
Financiële gegevens	1-1-2018		31-12-2018	
	Eigen vermogen	€ 0	Eigen vermogen	€ 0
	Vreemd vermogen	€ 1.198.689	Vreemd vermogen	€ 2.199.016
	Resultaat 2017	€ 0		

In het jaar zelf worden de kosten 1 op 1 bij deelnemers in rekening gebracht. Hierdoor is er geen sprake van een resultaat en ook geen eigen vermogen.

Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen				
Vestigingsplaats	Arnhem			
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning			
Openbaar belang	Het gemeenschappelijk orgaan richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de Arnhem Nijmegen City Region, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het gemeenschappelijk orgaan werkt intensief samen met de Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen			
Ontwikkelingen	Het gemeenschappelijk orgaan is eind 2015 in werking getreden. De samenwerking vindt plaats in vier portefeuillesoverleggen voor economie, mobiliteit, wonen en milieu & duurzaamheid. De portefeuilleshouders uit Rozendaal vertegenwoordigen daarin de gemeente.			
Financiële bijdrage	In 2020: € 3.200 (€ 1,88 x 1.675 inwoners), dit is inclusief € 1 voor de stichting Economic Board (zie ook verderop)			
Risico	Indien bij een jaarrekening een tekort ontstaat, passen de deelnemende gemeenten het tekort bij op basis van inwonertal.			
Financieel belang	-			
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het gemeenschappelijk orgaan. Elke deelnemende gemeente heeft één stem.			
Financiële gegevens	1-1-2018		31-12-2018	
	Eigen vermogen	€ 274.425	Eigen vermogen	€ 146.680
	Vreemd vermogen	€ 31.309	Vreemd vermogen	€ 63.063
	Resultaat 2018	- € 127.745		
Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen (Stichting)*				
De stichting is integraal onderdeel van het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen				

Overig waaronder stichtingen en verenigingen

Formeel gezien zijn dit, vanwege ontbreken bestuurlijk en financieel belang, geen verbonden partijen. Vanwege de sterke verbondenheid aan de gerelateerde verbonden partijen, zijn deze voor de volledigheid wel in deze paragraaf opgenomen.

Leisurelands (voorheen RGV) (stichting)			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Programma	Programma 5 Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie		
Openbaar belang	o.a. het verrichten van werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme die door de overheid worden aangemerkt als te behoren tot een terrein van belangenbehartiging dat de overheid zich als eigen zorg aantrekt		
Ontwikkelingen	Vanwege het geringe bestuurlijke en inhoudelijke belang bij de stichting wordt overwogen de aandelen ter verkoop aan te bieden.		
Financiële bijdrage	N.v.t.		
Risico	N.v.t.		
Financieel belang	De gemeente heeft 308 aandelen à € 1,- in het kapitaal van de vennootschap		
Bestuurlijk belang	Geen, Rozendaal wordt vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering door de portefeuillehouder economie		
Financiële gegevens	1-1-2018		31-12-2018
	Eigen vermogen	€ 57.556.000	Eigen vermogen €
	Vreemd vermogen	€ 21.679.000	Vreemd vermogen €
	Resultaat 2018	€	

Jaarverslag 2018 nog niet beschikbaar

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning		
Openbaar belang	Belangenbehartiging t.b.v. gemeenten in het hele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies		
Ontwikkelingen	De bekostiging van de VNG is per 1 januari 2018 gewijzigd. Financiering vindt niet langer plaats via een uitname uit het Gemeentefonds maar via rechtstreekse facturering bij de gemeenten afzonderlijk. De gemeenten ontvangen het bedrag voor lidmaatschap van de VNG extra in het Gemeentefonds. Er is voor de gefactureerde gelden een fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) opgericht waaruit de activiteiten van de Vereniging worden betaald.		
Financiële bijdrage	2020: € 7.000 (contributie + fonds GGU)		
Risico	N.v.t.		
Financieel belang	N.v.t.		
Bestuurlijk belang	Stemrecht o.b.v. lidmaatschap		
Financiële gegevens	1-1-2018		31-12-2018
	Eigen vermogen	€ 65.548.000	Eigen vermogen € 61.975.000
	Vreemd vermogen	€ 81.229.000	Vreemd vermogen € 78.875.000
	Resultaat 2018	€ 154.000	

Stichting Veilig Thuis (zelfstandige stichting onder verantwoordelijkheid van de GR VGGM)				
Vestigingsplaats	Arnhem			
Programma	Programma 6 Sociaal Domein			
Openbaar belang	Een autonome, slagvaardige organisatie met als opdracht het uitvoeren van de wettelijke en overige taken van het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) voor de zestien gemeenten van Gelderland-Midden			
Ontwikkelingen	De stichting is op 1 april 2017 gestart.			
Financiële bijdrage	2020: € 8.000			
Risico	N.v.t.			
Financieel belang	Geen			
Bestuurlijk belang	Er is een Raad van Toezicht bestaande uit ten minste vijf leden, waaronder leden van het college van deelnemende gemeenten, die benoemd worden door het AB van de VGGM			
Financiële gegevens	1-1-2018		31-12-2018	
	Eigen vermogen	€ 207.316	Eigen vermogen	€ 48.796
	Vreemd vermogen	€ 768.723	Vreemd vermogen	€ 769.298
	Resultaat 2018	- € 158.520		

Bestuurlijk Partner Overleg VeluweAlliantie	
Vestigingsplaats	n.v.t.
Programma	Programma 5 Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie
Openbaar belang	Een netwerkorganisatie die is gericht op promotie van de Veluwe ten behoeve van toerisme, recreatie en werkgelegenheid
Ontwikkelingen	Gestart in 2018
Financiële bijdrage	Op basis van inwoneraantal, 2020: € 200
Risico	N.v.t.
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	Eén vertegenwoordiger van iedere partij neemt deel in de VeluweAlliantie
Financiële gegevens	Deze gegevens zijn nog niet bekend

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid is een belangrijk instrument in het kader van het ruimtelijke beleid. Het aantal grondexploitaties is in Rozendaal echter zeer gering.

De belangrijkste exploitatie betreft momenteel De Del. De ontwikkeling hiervan maakt woningbouw mogelijk op de percelen de Del 6 en 10. Het perceel de Del 6 bestaat uit twee voormalige voetbalvelden, de Del 10 is een voormalig tennis- en squashpark.

Voor de ontwikkeling van de Del is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met projectontwikkelaar Credo. In deze overeenkomst is bepaald dat Credo de gemeente een financiële kostenverhaalsbijdrage zal betalen. De totale ontwikkeling bestaat uit maximaal 64 woningen, waarvan 44 woningen door Credo worden gerealiseerd, de gemeente geeft de overige kavels uit.

Op grond van de meest actuele grondexploitatie (maart 2019) is het geprognosticeerde positieve saldo van het plan De Del € 5,07 miljoen. De gemeenteraad heeft in het verleden aangegeven dat de opbrengsten van de Del ingezet worden ten behoeve van de financiering van de nieuwe Dorpsschool.

Economische situatie en actuele ontwikkelingen

Door het herstel op de woningmarkt is de uitgifte van de kavels zeer spoedig verlopen. Ten tijde van het opstellen van deze begroting (september 2019) zijn nagenoeg alle kavels verkocht of in optie genomen. De reden dat sommige kavels nog in optie zijn en niet afgenomen komt door het feit dat potentiële bewoners moeite hebben met het vinden van een architect of aannemer.

Lasten en baten in 2020

De Del	2020
Baten	0
Lasten	305.319
In mindering op boekwaarde c.q. winst	-305.319

De lasten en baten in de begroting voor De Del zijn voor de jaarschijf 2020 gebaseerd op de MPG die in maart door de gemeenteraad is vastgesteld, zo nodig volgt bij de eerstvolgende Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG) een bijstelling van deze bedragen. In principe is dit vooral ten behoeve van de formele begrotingsrechtmatigheid van de uitgaven.

Ten aanzien van de baten kan gemeld worden dat de MPG ervan uitgaat dat alle baten al in 2019 worden gerealiseerd, in 2020 worden dan nog wel kosten gemaakt voor de definitieve oplevering van de nieuwe wijk. Die kosten komen dan ten laste van de al gerealiseerde winst. De kans bestaat dat zowel een deel van de baten en lasten in 2019 pas in 2020 wordt gerealiseerd omdat de feitelijke levering van kavels wordt uitgesteld door eerder genoemde redenen zoals de grote vraag naar architecten en aannemers.

Dit eventuele uitstel heeft geen nadelige financiële consequenties. Er is al voldoende tussentijds winst gemaakt om, zoals beoogd, de kapitaallasten van de school voor vele jaren af te dekken. De benodigde restantwinst kan zonder probleem op een later moment aan de reserve worden toegevoegd mocht daar aanleiding toe bestaan.

Paragraaf 8 Informatieveiligheid en privacy

Doelstelling informatieveiligheidsbeleid en privacy

We zijn in onze organisatie steeds meer afhankelijk van de beschikbaarheid van betrouwbare informatie, maar worden daarbij ook blootgesteld aan risico's. Bij veel van die informatie past vertrouwelijkheid met het oog op zorgvuldige besluitvorming en/of bescherming van de persoonlijke levenssfeer. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) geeft de wettelijke kaders aan en eist dat organisaties aantonen dat zij de juiste organisatorische en technische maatregelen hebben genomen voor de verwerking van persoonsgegevens. Doel daarvan is de privacy van personen die in onze informatiesystemen zijn opgenomen te beschermen. We hebben de maatregelen vastgelegd in ons informatiebeveiligings- en privacy beleid en voeren deze uit. Informatiebeveiliging moet de primaire bedrijfsprocessen ondersteunen en de veilige en verantwoorde uitvoering daarvan mogelijk maken. Daarnaast moet informatiebeveiliging via passende technische en organisatorische maatregelen de privacy van personen die in onze informatiesystemen beschreven zijn beschermen. Het gaat hierbij met name om:

- een actieve functionaris voor gegevensbescherming;
- het bijhouden van een verwerkingsregister;
- het uitvoeren van risicoanalyses;
- informatiebeveiliging;
- de meldplicht datalekken;
- bewustwording van privacy.

In 2013 hebben gemeenten gezamenlijk bepaald dat de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) door iedere gemeente wordt omarmd als hét normenkader voor de inrichting van informatieveiligheid in de gemeenten. Dit normenkader is opgesteld door de IBD (informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten). De BIG gaat geleidelijk over in de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Voor beide gold en geldt dat ze gezien kunnen worden als een gestandaardiseerde set van beveiligingsmaatregelen waarmee gemeenten kunnen waarborgen dat overheidsinformatie veilig is. De IBD zorgt ervoor dat de BIG/BIO actueel blijft en blijft voldoen aan internationaal geaccepteerde beveiligingsstandaarden, zoals de ISO 27001.

Uiteraard heeft ook de gemeente Rozendaal de ambitie om te voldoen aan de BIO. De BIO is echter geen doel op zich, het gaat om:

- zorgvuldig omgaan met gevoelige informatie;
- betrouwbare en continue dienstverlening;
- voldoen aan wet- en regelgeving (o.a. privacy);
- beheersen van risico's.

BIO en ENSIA

ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information audit) vloeit voort uit en is gebaseerd op de BIO. Het is het meetinstrument voor gemeenten om verantwoording af te leggen over de implementatie van de BIO. Bij ENSIA gaat het vooral om de beveiliging van overheidsinformatie in brede zin (waaronder persoonsgegevens). Gemeenten leggen hiermee 'verticaal' verantwoording af aan verschillende toezichthouders voor de verschillende soorten informatie waarmee gemeenten werken. Daarnaast verantwoordt de gemeente zich ook horizontaal aan de gemeenteraad. ENSIA sluit aan op de gemeentelijke planning en control-cyclus. Zo krijgt het gemeentebestuur meer overzicht over de informatieveiligheid van hun gemeente.

In 2018 is ENSIA voor de tweede maal toegepast, 2019 loopt op het moment van het opstellen van deze begroting.

AVG

Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Dat betekent dat er vanaf die datum dezelfde privacywetgeving geldt in de hele Europese Unie (EU). De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geldt dan niet meer.

De AVG zorgt onder meer voor:

- versterking en uitbreiding van privacyrechten van burgers;
- meer verantwoordelijkheden voor organisaties;
- dezelfde, uitgebreidere bevoegdheden voor alle Europese privacytoezichthouders, zoals de bevoegdheid om boetes tot 20 miljoen euro op te leggen.

De AVG richt zich vooral op de bescherming en een juist gebruik van persoonsgegevens (vertrouwelijkheid). Dit geldt ook voor organisaties die namens Rozendaal persoonsgegevens verwerken.

Actieplan informatieveiligheid 2020

Uit het proces ENSIA volgt een beeld van de mate waarin aan de BIO wordt voldaan. Hieruit volgen acties die geprioriteerd worden en die een plek krijgen in het actieplan informatieveiligheid waarmee de gemeente Rozendaal uiteindelijk volledig voldoet aan de BIO.

Het actieplan voor 2020 krijgt pas aan het einde van 2019 en begin 2020 vorm. Er wordt in ieder geval blijvend aandacht besteed in de organisatie waar het gaat om bewustwording. Daarnaast blijven we voor de functie van FG (Functionaris gegevensbescherming) gebruik maken van een extern bureau.

Beleid ten aanzien van incidenten

De CISO (Chief Information Security Officer) wordt door de medewerkers geïnformeerd over beveiligingsincidenten en legt deze vast ten behoeve van rapportages. Hieronder vallen o.a. inbreuken op en (ver)storingen in de informatietechnologie, datacommunicatie of andere infrastructurele voorzieningen die gevolgen kunnen hebben voor de continuïteit en integriteit van de bedrijfsprocessen evenals signaleringen dat het informatieveiligheidsbeleid niet wordt nageleefd. Eventuele incidenten of datalekken worden bijgehouden in een afzonderlijk register en wanneer van toepassing gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

De activiteiten die de gemeente onderneemt om zowel aan de BIO als de AVG te voldoen zijn talrijk en hebben veelal een technisch karakter. Ondanks alle fysieke, technische en digitale maatregelen blijft de mens (vaak onbewust) een zwakke schakel waar het gaat om informatieveiligheid. Incidenten vallen dan ook niet uit te sluiten. Het is van belang dat er sprake is van een veilige omgeving (dus niet direct afrekenen) waarin dergelijke incidenten gemeld kunnen worden om van te leren.

Financiële overzichten

Geprognosticeerde balans

Activa	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Vaste activa				
Immateriële vaste activa	0	0	0	0
Materiële vaste activa	5.486.805	5.381.840	5.284.377	5.110.190
Financiële vaste activa	1.638.866	1.693.666	1.748.666	1.803.866
Totaal vaste activa	7.125.671	7.075.506	7.033.043	6.914.056
Vlottende activa				
Vorraden	0	0	0	0
Voorzieningen	0	0	0	0
Uitzettingen met een met een rentetypische looptijd < 1 jaar	5.861.851	5.820.710	5.791.832	5.836.011
Liquide middelen	60.000	60.000	60.000	60.000
Overlopende activa	470.000	470.000	470.000	470.000
Totaal vlottende activa	6.391.851	6.350.710	6.321.832	6.366.011
Totaal Activa	13.517.521	13.426.216	13.354.875	13.280.068

Passiva	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Vaste passiva				
Eigen vermogen	11.815.117	11.634.812	11.474.471	11.314.664
Voorzieningen	1.067.404	1.156.404	1.245.404	1.330.404
Vaste schulden met een met een rentetypische looptijd > 1 jaar	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	12.882.521	12.791.216	12.719.875	12.645.068
Vlottende passiva				
Vlottende schulden met een met een rentetypische looptijd < 1 jaar	625.000	625.000	625.000	625.000
Overlopende passiva	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal vlottende passiva	635.000	635.000	635.000	635.000
Totaal Passiva	13.517.521	13.426.216	13.354.875	13.280.068

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma	Reserve	2020	2021	2022	2023
Toevoegingen					
0	Inventaris gemeentehuis	6.686	6.686	6.686	6.686
2	Wegen	3.221	3.221	3.221	3.221
		9.907	9.907	9.907	9.907
Onttrekkingen					
0	Dekking kapitaallasten	25.637	25.656	25.656	25.121
2	Dekking kapitaallasten	17.739	17.739	16.175	16.175
4	Dekking kapitaallasten	110.660	110.660	110.660	110.660
5	Dekking kapitaallasten	2.092	2.092	2.092	2.092
7	Dekking kapitaallasten	15.666	15.666	15.666	15.666
		171.793	171.812	170.249	169.714

Inventaris gemeentehuis

Dit betreft de jaarlijkse reservering voor toekomstig (groot) schilderwerk aan het gemeentehuis.

Wegen

Dit betreft de jaarlijkse reservering voor toekomstig onderhoud aan de wegen die niet worden vervangen door klinkers.

Dekking kapitaallasten

Deze reserve heeft een financieel-technisch karakter. Investerings waar in het verleden voor gespaard is, mogen niet ineens ten laste van de betreffende reserve gebracht worden, maar dienen te worden geactiveerd waardoor er kapitaallasten in de begroting worden opgenomen. Deze reserve wordt vervolgens ingezet om die kapitaallasten te dekken.

EMU-saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investerings tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de gemeente Rozendaal is alleen in 2020 negatief en voor de jaren erna positief. Het betekent dat in EMU-termen de inkomsten groter zijn dan de uitgaven.

EMU-saldo	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Resultaat voor bestemming	16.585	53.288	27.733	53.525
Afschrijvingen tlv exploitatie	194.214	201.965	202.463	204.187
Bruto dotaties aan voorzieningen	99.000	89.000	89.000	85.000
Investerings vaste activa	253.000	97.000	105.000	30.000
Verkoopopbrengsten vaste activa	0	0	0	0
Boekwinst desinvesteringen vaste activa	0	0	0	0
Aankoop grond, bouw- woonrijpmaken e.d.	305.319	0	0	0
Verkoopopbrengsten grond	0	0	0	0
Boekwinst grondverkoop	0	0	0	0
Betalingen tlv voorzieningen	0	0	0	0
Boekwinst verkoop deelnemingen/aandelen	0	0	0	0
	-248.520	247.253	214.196	312.712